

Број: 17-14-1-1240-2/15
Сарајево, 20. мај 2015. године

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO:	21-05-2015		
Organizaciona jedinica	Kvantitativna oznaka	Redni broj	Broj priloga

01,02 - 05-2 - 723/15

B

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у погледу прекограничног програма Босна и Херцеговина-Србија у оквиру Инструмента за претприступну помоћ за 2013. годину. Споразум је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ, 25.12.2014. г. у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Борис Буха

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-31-05-2-9662/15
Sarajevo, 14.05.2015. godine

Služba za sjednice
19.05.2015.
BB7

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIVLEJENO: 19-05-2015		20	
Broj prijeka	17	Broj predloga	14-1
Broj predloga	1240-1		

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Srbija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2013. godinu, dostavlja se;

U prilogu akta dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Srbija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2013. godinu, potpisan 25. decembra 2014. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 6. sjednici održanoj 07.05.2015. godine, utvrdilo Prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma. Kopija obavijesti o zaključku Vijeća ministara BiH, broj 05-07-1-1030-9/15 od 08.05.2015. godine, nalazi se u prilogu akta.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 1. redovnoj sjednici, održanoj 23. decembra 2014. godine, donijelo Odluku o prihvatanju Sporazuma, te ovlastilo Nevenku Savić, direktoricu Direkcije za evropske integracije BiH da isti potpiše.

Molimo da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora („Službeni glasnik BiH“, broj 29/00 i 32/13), donese odluku o ratifikaciji Sporazuma.

S poštovanjem,

Prilog: Kao u tekstu

SPORAZUM O FINANSIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EUROPSKE KOMISIJE

**U VEZI S PROGRAMOM PREKOGRANIČNE SARADNJE
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE**

U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ

ZA GODINU 2013.

(centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Preambula

1. Program
2. Provedba Programa
3. Strukture i tijela s nadležnostima
4. Finansiranje
5. Rok za ugovaranje
6. Rok za izvršenje ugovora
7. Rok isplate
8. Postupanje s primanjima
9. Prihvatljivost izdataka
10. Čuvanje dokumenata
11. Plan za decentralizaciju bez *ex-ante* kontrola
12. Tumačenje
13. Djelimična ništavnost i nenamjerne praznine
14. Provjera i izmjena i dopuna
15. Prestanak
16. Rješavanje razlika
17. Obavijesti
18. Broj izvornika
19. Dodaci
20. Stupanje na snagu

Dodatak A Prekogranični program saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije u okviru komponentne Prekogranične saradnje instrumenta za pretpristupnu pomoć IPA za 2013. godinu, usvojen odlukom Komisije C(2012)9691 od 13. decembra 2012. godine

Dodatak B Okvirni sporazum između Europske komisije i Bosne i Hercegovine od 20. februara 2008. godine

Dodatak C Izvještavanje

SPORAZUM O FINANSIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

I

EUROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički kao „stranke“ ili pojedinačno kao „država korisnica“, u slučaju Bosne i Hercegovine, ili „Komisija“, u slučaju Europske komisije.

Budući da:

- (a) Dana 1. augusta 2006. godine, Vijeće Europske unije usvojilo je Uredbu (EZ) br. 1085/2006 kojom uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu „Okvirna uredba o programu IPA“). Na snazi od 1. januara 2007. godine, ovaj instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje finansijske pomoći državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u nastojanjima na unaprjeđenju političkih, privrednih i institucionalnih reformi na putu do članstva u Europskoj uniji.
- (b) Dana 12. juna 2007. godine, Komisija je usvojila uredbu (EZ) br. 718/2007 kojom se provodi Okvirna uredba o programu IPA, a koja sadrži detaljne važeće odredbe o upravljanju i kontroli (dalje u tekstu: „IPA provedbena uredba“).
- (c) Pomoć Europske unije u okviru instrumenta pretpristupne pomoći treba da nastavi da podržava države korisnice u nastojanju na jačanju demokratskih institucija i vladavine prava, reformi javne uprave, provedbi privrednih reformi, poštivanju ljudskih i prava manjina, promicanju ravnopravnosti spolova, podršci razvoju civilnog društva i unaprjeđenju regionalne saradnje kao i pomirenju i obnovi te doprinijeti održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Pomoć Europske unije za države kandidatkinje također može uključivati i usklađivanje s pravnom stečevinom Europske unije, kao i podršku za investicione projekte, posebno s ciljem izgradnje sposobnosti upravljanja na područjima regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralnog razvoja.
- (d) Stranke su 20. februara 2008. godine sklopile Okvirni sporazum u kojem se određuju opća pravila za saradnju i provedbu pomoći Europske zajednice u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.
- (e) „Višegodišnji Prekogranični program saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije“ za godine 2007-2013. je usvojen Odlukom C(2007)6344 od 18. decembra 2007. godine, te izmijenjen Odlukom C(2010)6948 od 04. oktobra 2010. godine te Provedbenom odlukom C(2012)9691 od 13. decembra 2012. godine (u nastavku: „Program“). Komisija će provesti ovaj program na centraliziranoj osnovi.

- (f) Za provedbu ovog programa potrebno je da stranke sklope Sporazum o finansiranju kako bi se odredili uslovi za provedbu pomoći Zajednice, pravila i postupci o isplati povezanoj s takvom pomoći i uslovi prema kojima će se upravljati pomoći.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

1. PROGRAM

Komisija će bespovratnim sredstvima učestvovati u finansiranju sljedećeg programa, koji je naveden u Dodatku A ovom sporazumu.

Broj programa: Bosna i Hercegovina: 2013/023-686 (CRIS)

Naslov: Prekogranični program saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije u okviru
komponente Prekogranične saradnje Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)
za 2013. godinu

2. PROVEDBA PROGRAMA

- 1) Program se provodi od strane Komisije centraliziranim upravljanjem, u smislu člana 53. stava a, Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 o Finansijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći budžet Europskih Zajednica, kako je posljednje izmijenjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1525/2007 od 17. decembra 2007. godine (dalje u tekstu „Finansijska uredba“).
- 2) Program se provodi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima za saradnju o finansijskoj pomoći EU Bosni i Hercegovini i provedbi pomoći u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), sklopljenog između stranaka 20. februara 2008. godine (dalje u tekstu „Okvirni sporazum“), koji je naveden u Dodatku B ovom sporazumu.

3. STRUKTURE I TIJELA S NADLEŽNOSTIMA

- 1) Država korisnica određuje nacionalnog IPA koordinatora, u skladu s Okvirnim sporazumom, koji će djelovati kao predstavnik države korisnice vizavi Komisije i države korisnice s obzirom i na opći proces pristupanja i na pretpristupnu pomoć EU u okviru IPA.
- 2) Nacionalni IPA koordinator također je odgovoran za koordinaciju učestvovanja države učesnice u relevantnim prekograničnim programima kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima morskog sliva u okviru drugih instrumenata Europske unije.
- 3) Država korisnica uspostavlja operativnu strukturu nadležnu za dio Programa koji se odnosi na njenu državnu teritoriju. Njene funkcije i nadležnosti su navedene u Prekograničnom programu, ali ne uključujući konkurs, ugovaranje i plaćanja, za što je odgovorna Komisija.
- 4) Takva operativna struktura usko saraduje u provedbi ovog programa s operativnim strukturama Srbije.
- 5) Operativne strukture država učesnica uspostavljaju Zajednički tehnički sekretarijat radi pomoći operativnim strukturama i Zajednički nadzorni odbor iz člana 142. IPA provedbene uredbe u izvršavanju svojih odnosnih dužnosti.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati predstavništva uspostavljena u svakoj državi učesnici.

4. FINANSIRANJE

Finansiranje provedbe ovog sporazuma je kako slijedi:

- (a) Učestvovanje Europske unije za godinu 2013. utvrđeno je na najviše 1.000.000 (jedan milion) eura za dio Programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Prilogu A1 Dodatka A ovom sporazumu. Međutim, plaćanja učestvovanja Zajednice od strane Komisije izvršavaju se unutar okvira raspoloživih sredstava.
- (b) Trošak nacionalnih struktura i tijela koje je uspostavila država korisnica za provedbu ovog programa snosi država korisnica, uz izuzetak troškova iz člana 94. stava 1. tačke (f) IPA provedbene uredbe, kako je navedeno u Dodatku A ovom sporazumu.

5. ROK ZA UGOVARANJE

- 1) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se provodi ovaj sporazum sklapaju se najkasnije tri godine od datuma sklapanja ovog sporazuma.
- 2) Otkazuju se sva sredstva za koja ugovor nije sklopljen prije roka za ugovaranje.

6. ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- 1) Ugovori se moraju izvršiti u roku od najviše 2 godine od završnog datuma ugovaranja.
- 2) Rok za izvršenje ugovora se može u opravdanim slučajevima produžiti prije završnog datuma.

7. ROK ISPLATE

- 1) Isplata sredstava mora se izvršiti najkasnije godinu dana nakon konačnog datuma za izvršenje ugovora.
- 2) Rok za isplatu sredstava može se produžiti prije završnog datuma u opravdanim slučajevima.

8. POSTUPANJE S PRIMICIMA

- 1) Primici za potrebe IPA uključuju prihod ostvaren poslovanjem, tokom razdoblja njenog sufinansiranja, od prodaje, iznajmljivanja, naknada za usluge/upisnina ili druge ekvivalentne primitke osim:
  - (a) primitaka nastalih kroz ekonomski životni vijek sufinansiranih investicija u slučaju investiranja u firme;
  - (b) primitaka nastalih unutar okvira mjere finansijskog inženjeringa, uključujući kapital poduzeća i sredstva zajma, garantne fondove, zakup;
  - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinansiranje poslovanja, a koji će biti prikazani uz javni doprinos u finansijskim tabelama programa.
- 2) Primici definirani u prethodnom stavu 1., predstavljaju prihod koji se odbija od iznosa prihvatljivih troškova za predmetnu aktivnost. Takva primanja se, u cijelosti ili razmjerno,

ovisno o tome jesu li u cijelosti ili samo djelomično nastala sufinansiranim poslovanjem, najkasnije do zatvaranja Programa odbijaju od prihvatljivosti troškova predmetne aktivnosti.

9. PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- 1) Troškovi u okviru Programa u Dodatku A su prihvatljivi za doprinos Europske unije ako su stvarno nastali nakon potpisivanja ovog sporazuma.
- 2) Sljedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Europske unije u okviru Programa u Dodatku A:
  - (a) porezi, uključujući porez na dodanu vrijednost;
  - (b) carine i uvozne naknade, ili bilo koje druge naknade;
  - (c) kupovina, najam ili zakup zemljišta i postojećih zgrada;
  - (d) novčane globe, finansijske kazne te troškovi parnica;
  - (e) troškovi poslovanja;
  - (f) rabljena oprema;
  - (g) bankovne naknade, troškovi garancija i slične naknade;
  - (h) troškovi razmjene valuta, takse i gubici po kursnim razlikama povezani s bilo kojim računom u eurima specifičnog za komponente, kao i drugi čisto finansijski izdaci;
  - (i) doprinosi u naravi;
  - (j) kamate na dug.
- 3) Iznimno od odredaba stava 2. iznad, prihvatljivi su sljedeći izdaci:
  - (a) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
    - i. ne mogu se vratiti bilo kojim putem,
    - ii. ustanovljeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
    - iii. jasno su navedeni u prijedlogu Projekta;
  - (b) troškovi za transnacionalne finansijske transakcije;
  - (c) kada provedba aktivnosti zahtijeva otvaranje odvojenog računa ili više njih, bankovne naknade za otvaranje i vođenje tih računa;
  - (d) naknade za pravno savjetovanje, notarske naknade, troškovi za tehničke ili finansijske stručnjake, te računovodstveni i troškovi revizije, ako su oni izravno povezani sa sufinansiranom aktivnošću te su potrebni za njenu pripremu ili provedbu;
  - (e) troškovi garancija koje daje banka ili druge finansijske ustanove, u mjeri u kojoj državno zakonodavstvo ili zakonodavstvu EU zahtijeva garancije;
  - (f) opći troškovi, pod uslovom da se temelje na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provedbi predmetne aktivnosti. Jedinствене stope temeljene na prosječnim troškovima ne

moгу prelaziti 25% onih direktnih troškova aktivnosti koji mogu uticati na razinu općih troškova. Obračun je potrebno propisno dokumentirati i povremeno pregledati;

(g) kupnja zemljišta u iznosu do 10% prihvatljivih troškova predmetne aktivnosti.

4) Osim tehničke pomoći za Prekogranični program saradnje naveden u članku 94. IPA Provedbene uredbe, prihvatljivi su sljedeći troškovi koje plaćaju tijela javne vlasti tokom pripreme ili provedbe aktivnosti:

(a) troškovi stručnih usluga koje pruža tijelo javne vlasti a da nije krajnji korisnik tokom pripreme ili provedbe aktivnosti;

(b) troškovi pružanja usluga koje se odnose na pripremu i provedbu aktivnosti koju pruža tijelo javne vlasti koje je ujedno i krajnji korisnik i koje izvršava aktivnost za svoj račun bez uključivanja drugih vanjskih pružatelja usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se ili na stvarno i izravno plaćene troškove za sufinansiranu aktivnost.

Dotično tijelo javne vlasti krajnjem korisniku fakturira troškove navedene pod tačkom (a) ovog stava ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata jednake dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu aktivnost.

Troškovi navedeni pod tačkom (b) ovog stava moraju biti potvrđeni dokumentima koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo javne vlasti platilo za predmetnu aktivnost.

5) Ne dovodeći u pitanje odredbe stavova 1. do 4., u Dodatku A ovog sporazuma moguće je odrediti dodatna pravila o prihvatljivosti troškova u Prekograničnom programu saradnje.

10. ČUVANJE DOKUMENATA

1) Svi dokumenti koji se odnose na Program u Dodatku A čuvaju se najmanje pet godina od datuma kada Europski parlament odobri razrješenje za fiskalnu godinu na koju se dokumenti odnose.

2) U slučaju da se Program iz Dodatka A definitivno ne zatvori do roka navedenog u stavu 1. iznad, dokumenti koji se na njega odnose se čuvaju do kraja godine koja slijedi nakon one godine u kojoj se zatvori Program u Dodatku A.

11. MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX-ANTE KONTROLA

1) Država korisnica određuje detaljnu mapu puta s indikativnim mjerilima i rokovima za postizanje decentralizacije s *ex ante* kontrolama od strane Komisije. Nadalje, država korisnica utvrđuje indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.

2) Komisija nadzire provedbu mapa puta spomenutih u stavu 1., te uzima u obzir rezultate koje država korisnica ostvari u ovom kontekstu, posebice prilikom pružanja pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postupno odricanje od različitih vrsta *ex ante* kontrola.

3) Država korisnica redovno obavještava Komisiju o napretku u provedbi ove mape puta.

12. TUMAČENJE

- 1) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom sporazumu, pojmovi koji se koriste u ovom sporazumu nose isto značenje kao ono koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi o programu IPA i IPA provedbenoj uredbi.
- 2) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom sporazumu, spominjanje ovog sporazuma spominjanje je takvog sporazuma kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.
- 3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi prenose se u ovaj sporazum pomoću izmjena i dopuna.
- 4) Naslovi u ovom sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

13. DJELIMIČNA NEVALIDNOST I NENAMJERNI PROPUSTI

- 1) Ukoliko neka odredba ovog sporazuma jeste ili postane nevažeća ili ako ovaj sporazum sadrži nenamjerne propuste, to neće utjecati na validnost ostalih odredaba ovog sporazuma. Stranke će zamijeniti nevaljanu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi i namjeri nevaljane odredbe.
- 2) Stranke će popuniti bilo koji nenamjerni propust odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog sporazuma u skladu s Okvirnom uredbom o programu IPA i IPA provedbenom uredbom.

14. PROVJERA I IZMJENA I DOPUNA

- 1) Provedba ovog sporazuma predmet je periodičnih provjera u vrijeme koje stranke međusobno dogovaraju.
- 2) Svaka izmjena i dopuna dogovorena između stranaka bit će u pisanom obliku i bit će dio ovog sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum koji odrede stranke.

15. PREKID

- 1) Ne dovodeći u pitanje stavak 2., ovaj sporazum prestaje da važi osam godina nakon potpisivanja. Prestanak važenja ovog sporazuma ne isključuje mogućnost za Komisiju da izvrši finansijske ispravke u skladu s članom 54. IPA provedbene uredbe.
- 2) Ovaj sporazum može raskinuti bilo koja stranka uz pisanu obavijest drugoj stranci. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pisane obavijesti.

16. RJEŠAVANJE RAZLIKA

- 1) Razlike nastale uslijed tumačenja, upravljanja i provedbe ovog sporazuma, na bilo kojoj i svim razinama učestvovanja, rješavat će se mirnim putem konsultacijama između stranaka.

- 2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka stranka može pitanje podnijeti na arbitražu u skladu s Izbornim pravilima o arbitraži između međunarodnih organizacija i država pri Stalnom arbitražnom sudu na snazi na datum potpisivanja ovog sporazuma.
- 3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnom postupku jeste engleski jezik. Tijelo za imenovanje bit će glavni sekretar Stalnog arbitražnog suda na pisani zahtjev koji podnosi neka od stranaka. Konačna odluka arbitra je obavezujuća za sve stranke i bez prava na žalbu.

17. OBAVIJESTI

- 1) Sve obavijesti u vezi s ovim sporazumom bit će u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka obavijest mora biti potpisana i dostavljena kao izvorni dokument ili putem faksa.
- 2) Sve obavijesti u vezi s ovim sporazumom moraju se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured direktora Jean-Eric Paquet
Europska komisija
DG Enlargement/C
Rue de la Loi 15
B-1049 Brisel, Belgija
Faks: +32 229 81426

Za državu korisnicu:

gđa. Nevenka Savić
državna IPA koordinatorica
Direkcija za europske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faks: +387 33 703 198

18. BROJ ORIGINALNIH PRIMJERAKA

Ovaj sporazum sastavljen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

19. DODACI

Dodaci A, B i C čine sastavni dio ovog sporazuma.

20. STUPANJE NA SNAGU

Ovaj sporazum stupa na snagu na datum potpisivanja. U slučaju da stranke potpišu na različite datume, Sporazum stupa na snagu na datum kada ga je potpisala druga od dvije stranke.

Potpisano za i u ime:
/svojeručni potpis/

g. Jean-Eric Paquet
direktor
Brisel, Belgija

Datum:

Potpisano za i u ime Bosne i Hercegovine:

.....
gđa. Nevenka Savić
državna IPA koordinatorica
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum: 25.12.2014.

**DODATAK A   PREKOGRANIČNI PROGRAM SARADNJE IZMEĐU BOSNE I
HERCEGOVINE I SRBIJE U OKVIRU KOMPONENTNE
PREKOGRANIČNE SARADNJE INSTRUMENTA ZA
PRETPRISTUPNU POMOĆ IPA ZA 2013. GODINU, USVOJEN
ODLUKOM KOMISIJE C(2012)9691 OD 13.DECEMBRA 2012.
GODINE**

PRILOG A1:   Prijedlog finansiranja za godinu 2013. Programa prekogranične saradnje između Bosne i Hercegovine kako je usvojeno Provedbenom odlukom Komisije C(2012)9691 13. decembra 2012. godine

PRILOG A2:   Prekogranični program saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije 2007-2013. godine izmijenjen Odlukom Komisije C(2012)9691 od 13. decembra 2012. godine

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EUROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE OD 20. FEBRUARA
2008. GODINE**

DODATAK C IZVJEŠTAVANJE

- 1) Operativne strukture država korisnica koje učestvuju u Prekograničnom programu saradnje Komisiji i odgovarajućim državnim IPA koordinatorima dostavljaju godišnji izvještaj i završni izvještaj o provedbi Prekograničnog programa nakon pregleda od strane zajedničkog odbora za praćenje.

Godišnji izvještaj treba biti predat do 30. juna svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja Prekograničnog programa.

Završni izvještaj se predaje najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja Prekograničnog programa.

- 2) Izvještaji navedeni u stavu 1. trebaju sadržavati sljedeće informacije:

- (a) napredak postignut provedbom Prekograničnog programa i prioriteta u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve, s kvantifikacijom, gdje god i kad god su oni prikladni za kvantifikaciju, koristeći pokazatelje navedene u članu 94., stava 1. tačka (d) IPA provedbene uredbe na razini prioritetne ose;

- (b) koraci koje su poduzele operativne strukture i/ili zajednički odbor za praćenje kako bi se osigurao kvalitet i učinkovitost provedbe, a posebno:

- mjere nadzora i vrednovanja, uključujući načine prikupljanja podataka,
- sažetak mogućih značajnih problema s kojima se susrelo tokom provedbe Prekograničnog programa te sve poduzete mjere,
- korištenje tehničke pomoći;

- (c) mjere poduzete kako bi se pružile informacije o, te promovirao Prekogranični program.

Gdje je to prikladno, informacije navedene pod tačkama (a) do (c) ovog stava mogu biti navedene u skraćenom obliku.

Informacije navedene pod tačkom (b) ne moraju biti uključene ako od prošlog izvještaja nije došlo do značajnih izmjena.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara originalu, koji je sastavljen na engleskom jeziku.

Datum: 20.01.2015.godine

Stalni sudski tumač za engleski i njemački - Marina Čotić

DODATAK 1
PRIJEDLOG FINANSIRANJA ZA GODINE 2012. I 2013.
PREKOGRANIČNOG PROGRAMA SARADNJE IZMEĐU
SRBIJE I BOSNE I HERCEGOVINE

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Srbija i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Srbija 2012/22-968; 2013/23-622 Bosna i Hercegovina 2012/023-592; 2013/023-686
Godine	2012. i 2013.
Iznos	2012. godina: Srbija: 1 milion eura; Bosna i Hercegovina: 1 milion eura. Ukupna vrijednost učestvovanja IPA-e: 2 miliona eura. 2013. godina: Srbija: 1 milion eura; Bosna i Hercegovina: 1 milion eura. Ukupna vrijednost učestvovanja IPA-e: 2 miliona eura.
Operativne strukture	Srbija: Kancelarija za europske integracije Srbije; Sektor za prekogranične i transnacionalne programe; Bosna i Hercegovina: Direkcija za europske integracije, Vijeće ministara .
Ugovorno/provedbeno tijelo	Za Srbiju: Europska komisija; Za Bosnu i Hercegovinu: Europska komisija.
Konačni datum za sklapanje Sporazuma o finansiranju	Za sredstva za 2012. godinu: najkasnije do 31. decembra 2013. godine. Za sredstva za 2013. godinu: najkasnije do 31. decembra 2014. godine.
Konačni datum za ugovaranje	3 godine nakon datuma zaključivanja svakog sporazuma o finansiranju. Nema roka za projekte revizije i evaluacije koje pokriva ovaj sporazum o finansiranju, kako je navedeno u članu 166. stavu 2. Finansijske uredbe.

	Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Konačni datum za izvršenje	2 godine nakon završnog datuma za ugovaranje za svaki sporazum o finansiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Šifra sektora	11330, 14010, 16061, 32130, 33210, 43040, 91010
Predmetne budžetske linije	22.02.04.01
Nosilac programiranja	ELARG Jedinica C2 Srbija
Nosioci provedbe	Za Srbiju: Delegacija EU-a u Srbiji, Odjeljenje za aktivnosti; Za Bosnu i Hercegovinu: Delegacija EU-a u Bosni i Hercegovini, Odjeljenje za aktivnosti.

2. SAŽETAK

2.1. Uvod

2.1.1. Veza s VIPD-om

Višegodišnji indikativni planski dokument (MIPD) 2011-2013. za Komponentu II – prekogranična saradnja postavlja strateški okvir za programe koje se finansiraju u sklopu ove komponente, i to: programi prekogranične saradnje između zemalja kandidata i potencijalnih kandidata (na intra granicama zapadnog Balkana), te prekogranična saradnja između njih i susjednih država članica EU.

Prekogranična saradnja IPA-e spaja koheziju i ciljeve vanjskih odnosa uzimajući u obzir specifične individualne potrebe graničnih regija. Prekogranične višegodišnje programe zajedno pripremaju partnerske zemlje. Prioriteti za IPA CBC pomoć su sljedeći:

- podrška prekogranične, ekonomske, socijalne i teritorijalne saradnje u graničnim područjima i time poticanje socijalno-ekonomskog razvoja pograničnih regija;
- rješavanje zajedničkih izazova u područjima kao što su okoliš, prirodna i kulturna baština, javno zdravstvo, prevencija i borba protiv organiziranog kriminala;
- osiguravanje učinkovitih i sigurnih granica;
- promoviranje zajedničkih lokalnih aktivnosti malih razmjera („ljudi ljudima“);
- podržavanje mreža, pristupačnosti i pripravnosti u hitnim slučajevima.

2.1.2. Proces programiranja

Program prekogranične saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije se provodi tokom razdoblja 2007-2013. godine. Ovaj strateški dokument se temelji na zajedničkom nastojanju

strateškog planiranja između te dvije države te je također rezultat velikog procesa savjetovanja s lokalnim dionicima i potencijalnim korisnicima.

Program se u obje države provodi u okviru centraliziranog upravljanja. Nacionalne vlasti u te dvije države stvaraju kapacitete te rade na akreditaciji provedbenih struktura, kako bi što je prije moguće prešli na decentralizirano upravljanje.

Postupak programiranja se odvijao od decembra 2006. do maja 2007. godine. Nacionalne vlasti i operativne strukture su tokom programiranja imale pomoć Projekta za izgradnju prekograničnih institucija (CBIB), regionalnog projekta kojeg finansira Europska unija.

U skladu s članom 93. stav (1) IPA provedbene uredbe¹, na inicijativu Komisije, u dogovoru s državama učesnicama, Program prekogranične saradnje je izmijenjen i dopunjen da bi se ažurirao finansijski plan kako bi se nadodale raspodjele za godine 2012. i 2013., u skladu s revizijom Višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira za 2012-2013. godinu. Izmjene i dopune također uključuju neke manje prilagodbe.

2.1.3. Popis prihvatljivih i pridruženih područja

Prihvatljiva područja u Bosni i Hercegovini su: Sarajevski region i sjeveroistočni region. Sve općine koje su uključene u ova dva regiona se prema tome smatraju prihvatljivima.

Prihvatljivi regioni u Srbiji su: Sremski, Macvanski, Zlatiborski i Kolubarski. Sve općine koje su uključene u ove regione se prema tome smatraju prihvatljivima.

2.2. Opći ciljevi Programa

Opći cilj je da se zbliže ljudi, zajednice i privrede prihvatljivih područja kako bi zajednički učestvovali u razvoju područja saradnje, koristeći ljudske, prirodne, kulturne i privredne resurse i prednosti, s općim ciljem da se potakne privreda, promiče održivi razvoj te smanji relativna izolacija prihvatljivog područja jačanjem zajedničkih institucionalnih mreža i kapaciteta ljudskih resursa.

2.3. Prioritetna osa, povezane mjere i njihovi posebni aspekti o provedbi budžeta za 2012-2013. godinu

Prioriteti i mjere definirane u ovom prekograničnom programu su strukturirane na način da poštuju i obezbijede provedbu pojedinačnih ciljeva. Posebno je prepoznat jedan prioritet za intervencije prekogranične saradnje. Drugi prioritet se odnosi na tehničku pomoć, te osigurava učinkovito upravljanje i provedbu Programa.

Prioritet 1: Podržati socijalnu i ekonomsku koheziju aktivnostima kako bi se poboljšala fizička, poslovna, socijalna i institucionalna infrastruktura i kapacitet.

Mjera 1: Poboljšanje produktivnosti i konkurentnost ekonomskih, ruralnih i okolišnih resursa područja.

¹ Uredba Komisije (EC) br. 718/2007 od 12. juna 2007. godine kojom se provodi Uredba Vijeća (EC) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument za prepristupnu pomoć (IPA), OJ L 170, 29.06.2007., str. 1

Ova mjera je osmišljena za promicanje zajedničkih nastojanja kako bi se postiglo učinkovitije korištenje prihvatljivih resursa područja. Iako na državnoj razini svaka država ima svoje vlastite prioritete te slijedi različite politike kako bi postigla te ciljeve, postoji određen broj prilika za saradnju između susjednih zajednica koje će nadopuniti državne aktivnosti. Primjeri su: saradnja između lokalnih vlasti za koordinaciju aktivnosti kao što su prostorno planiranje, ekološke aktivnosti u graničnim područjima, interventne usluge i usluge obrazovanja i obuke odraslih. Prekogranična saradnja između poslovnih grupa podrške, u odnosu na zaštitu okoliša te s ciljem usklađivanja programa obrazovanja s potrebama industrije, poljoprivrede i poslovnog okruženja područja (npr. razvoj turizma).

U korisnike će se ubrajati (ovaj popis nije konačan):

- Lokalne vlasti i njihove ustanove, uključujući komunalne usluge, bolnice, medicinske i interventne usluge;
- Škole, biblioteke, kulturne ustanove, društveni domovi, kulturna, historijska ili sportska udruženja, itd.;
- Nevladine, neprofitne organizacije;
- Organizacije za poslovnu podršku kao što su trgovačke komore, poslovni centri, udruženja malih i srednjih poduzeća, sektorske udruge, mjesna zanatska udruženja, itd.;
- Agencije za regionalni i lokalni razvoj;
- Vlasti odgovorne za zaštitu prirode ili upravljanje parkovima prirode i javne uprave;
- Javne i privatne osobe koje podupiru radnu snagu (centri za stvaranje poslova, usluge za razmjenu poslova itd.);
- Škole, fakulteti i univerziteti na tim područjima, uključujući zanatske i tehničke obrazovne institucije;
- Euroregije.

Mjera 2: Prekogranične inicijative koje ciljaju na razmjenu ljudi i ideja kako bi se poboljšala profesionalna saradnja i saradnja građanstva.

Ova mjera je osmišljena kako bi dovela do intenzivnije saradnje između zajednica na općinskoj razini, razvila zajedničke interese između stanovnika i profesionalnih skupina. Podupirat će manje projekte te aktivnosti izravno između ljudi („ljudi ljudima“). Ova mjera će biti od koristi za ekonomske aktivnosti u graničnim područjima te također pružiti priliku za slavljenje njihovih kulturnih, historijskih, etničkih, obrazovnih i sportskih veza.

U korisnike će se ubrajati (ovaj popis nije konačan):

- Lokalne vlasti i njihove ustanove, uključujući komunalne usluge, bolnice, medicinske i interventne usluge;
- Škole, biblioteke, kulturne ustanove, društveni domovi, kulturna, historijska ili sportska udruženja, itd.;
- Nevladine, neprofitne organizacije;
- Organizacije za poslovnu podršku kao što su trgovačke komore, poslovni centri, udruženja malih i srednjih poduzeća, sektorske udruge, mjesna zanatska udruženja, itd.;
- Agencije za regionalni i lokalni razvoj;

- Vlasti odgovorne za zaštitu prirode ili upravljanje parkovima prirode i javna uprava;
- Javne i privatne osobe koje podupiru radnu snagu (centri za stvaranje poslova, usluge za razmjenu poslova itd.);
- Škole, fakulteti i univerziteti na tim područjima, uključujući zanatske i tehničke obrazovne institucije;
- Euroregije.

Prioritet 2: Tehnička pomoć u cilju povećanja administrativne sposobnosti u upravljanju i realizaciji Programa prekogranične saradnje (CBC)

Prioritetna osa tehničke pomoći će pokrivati aktivnosti pripreme, upravljanja, nadzora, procjene, informiranja i kontrole u vezi provedbe Programa, zajedno s aktivnostima za pojačanje administrativne sposobnosti za provedbu Programa do najviše 10% doprinosa EU-a koji je dodijeljen Programu. Prioritet tehničke pomoći, kao svaki prioritet Programa prekogranične saradnje, zahtijeva 15% sufinansiranja iz državnih fondova (član 90(2) IPA provedbene uredbe).

Podugovaranje aktivnosti koje su pokriveno direktnim sporazumom o grantu (npr. tehnička pomoć, evaluacija, reklamiranje, itd.) je dozvoljeno prema uslovima sukladno članu 120. Finansijske uredbe² i članu 184. Provedbenih pravila³ Finansijske uredbe.

Sredstva tehničke pomoći će se koristiti kako bi se podržavale aktivnosti operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora. Sredstva tehničke pomoći mogu se koristiti kako bi se pokrili troškovi upravljanja i provedbe Programa u svakoj državi učesnici. To može, između ostalog, uključivati sljedeće troškove:

- podrška operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru;
- rad Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegovih podružnica;
- troškovi za učestvovanje na različitim sastancima u vezi provedbe Programa;
- administrativni i operativni troškovi, uključujući troškove pripreme, nadzora i procjene Programa, procjene i odabira aktivnosti, organizacija sastanaka u vezi Programa, troškovi za prevođenje, informiranje i publicitet.

Prijedlog rasporeda i okvirni iznosi za provedbu mjera:

Za Prioritet I je okvirno predviđeno da se pokrene zajednički poziv za dostavu prijedloga u vezi ukupnog iznosa sredstava za godine 2012. i 2013. u prvoj polovici 2013. godine.

Najvažniji kriteriji za odabir i dodjelu bespovratnih sredstava trebaju biti oni koji su navedeni u praktičnom vodiču (PRAG) za ugovorne procedure za vanjsku pomoć EU-a. Detaljni

² Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25.06.2002. godine o Finansijskoj uredbi koja je primjenjiva na opći proračun Europskih zajednica (OJ L 248, 16.09.2002., str.1).

³ Uredba Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. decembra 2002. godine koja propisuje detaljna pravila za provedbu Uredbe Vijeća br. 1605/2002 o Finansijskoj uredbi koja je primjenjiva na opći proračun Europskih zajednica (OJ L 357, 31.12.2002., str.1).

kriteriji za odabir i dodjelu bespovratnih sredstava bit će navedeni u Pozivu za dostavljanje prijedloga projekata – Paket za prijavu (Smjernice za kandidate).

Za bespovratna sredstva koja se dodjeljuju kroz pozive za dostavljanje prijedloga projekata, moguće je korištenje paušalnih iznosa i/ili finansiranje po jedinstvenoj tarifi (u skladu s članom 181. Provedbenih pravila Finansijske uredbe), do iznosa od 25.000 eura po grantu. Gdje je to relevantno, detaljni uslovi za korištenje paušalnih iznosa ili jedinstvene tarife bit će uključeni u Poziv za dostavljanje prijedloga projekata/Vodič za kandidate.

Za Prioritet 2, s obzirom da relevantne državne vlasti (operativne strukture u Bosni i Hercegovini i Srbiji) uživaju *de facto* monopolističku situaciju (u smislu člana 168, stav 1. tačka (c) Provedbenih pravila Finansijske uredbe) za provedbu Prekograničnog programa, relevantni ugovorni organi u obje države uspostaviti će pojedinačne direktne sporazume o bespovratnim sredstvima bez poziva za dostavljanje prijedloga s operativnim strukturama za iznose do visine onih navedenih u Prioritetu 2. tehničke pomoći u svakoj državi. Dopušteno je podugovaranje operativnih sredstava za aktivnosti pokriveno direktnim sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava (npr. tehnička pomoć, procjena, reklamiranje itd.) u skladu s članom 120. Finansijske uredbe i članom 184. Provedbenih pravila uz Finansijsku uredbu. Direktni sporazumi o bespovratnim sredstvima mogu se potpisati čim se sklope odgovarajući sporazumi o finansiranju. U svrhu ekonomičnog korištenja sredstava tehničke pomoći, potrebna je bliska saradnja između državnih tijela (operativne strukture, koordinatori prekogranične saradnje) zemalja učesnica.

2.4. Pregled dosadašnjeg i postojećeg iskustva s prekograničnom saradnjom, uključujući prethodno stečena iskustva i koordinaciju donatora

Dosadašnje iskustvo

I Srbija i Bosna i Hercegovina imaju iskustva s prekograničnom saradnjom na njihovim vanjskim granicama. Srbija ima iskustva s četiri programa, s Bugarskom, Rumunijom, Mađarskom i Italijom, kao i s transnacionalnim programom – CADSES. Bosna i Hercegovina ima ograničeno iskustvo. Učestvovala je samo u Jadranskom programu za susjedstvo s Italijom te u programu INTERREG IIIB CADSES.

Stečena iskustva

Iskustvo sa saradnjom u graničnom području do sada ukazuje da je solidna pripremna faza najvažnija prije pokretanja specifičnih aktivnosti. Da bi prekogranična saradnja bila učinkovita, ključno je da postoji dobro razumijevanje pravila i postupaka, adekvatan kapacitet i funkcionalna tijela upravljanja. Rezultati tematske procjene Programa prekogranične saradnje u okviru Phare Programa u razdoblju 1999-2003. bit će uzeti u obzir.

Koordinacija donatora

Savjetovalo se s ambasadama država članica EU-a u obje države i s Međunarodnim finansijskim institucijama u vezi Programa. Dati komentari su uzeti u obzir.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promicati održivo upravljanje okolišem time što poboljšava saradnju između institucija kako bi se provele zajedničke aktivnosti za zaštitu okoliša.

Program će također podupirati rodno osviještenu politiku i politike jednakih mogućnosti odabirom projekata koji uključuju obraćanje posebne pažnje na jednake mogućnosti za spolove, nacionalnosti i osobe s posebnim potrebama, u skladu s načelima Europske unije.

Zajedničke prijave morat će pokrivati oba dijela Projekta te ispunjavati sljedeće kriterije:

- biti od koristi za partnere s obje strane granice;
- podržavati veze između relevantnih institucija i organizacija s obje strane granice;
- poticati jednako učestvovanje žena i marginaliziranih grupa;
- ispuniti posebne potrebe nacionalnih manjina;
- biti okolišno održivi.

Partneri Projekta trebaju odrediti dogovorene mehanizme saradnje kako bi sinhronizirali zajedničke projekte tokom njihove provedbe.

2.6. Uslovi

Nema.

2.7. Mjerila

2012.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)
Broj direktnih sporazuma o grantu u Srbiji	0	1	1
Broj direktnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva za prijedloge pokrenutih u Srbiji i Bosni i Hercegovini	0	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100

„N“ je datum zaključivanja Sporazuma o finansiranju.

2013.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)
Broj direktnih sporazuma o grantu u Srbiji	0	1	1
Broj direktnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva za prijedloge pokrenutih u Srbiji i Bosni i Hercegovini	0	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100

„N“ je datum zaključivanja Sporazuma o finansiranju.

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja EU fondovima bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije

U Srbiji su vlasti u januaru 2008. godine usvojile Mapu puta za decentralizirano upravljanje fondovima EU. Ista je revidirana u nekoliko navrata temeljeno na napretku s pripremama za decentralizirano upravljanje (posljednji put ažurirano u oktobru 2011. godine).

U decembru 2011. godine završeno je zatvaranje praznina za Fazu II za Komponente I-IV, a procjena usklađenosti za Fazu III u maju 2012. godine. Nakon rezultata Izvještaja o procjeni usklađenosti, vlasti Srbije su Europskoj komisiji u junu 2012. godine predali paket akreditacije.

U **Bosni i Hercegovini** je Strategija za uvođenje decentraliziranog sistema provedbe (DIS) usvojena u julu 2008. godine. U aprilu 2010. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je odluku za imenovanje nadležnog državnog službenika za akreditiranje (CAO), višeg državnog službenika za ovjeravanje (NAO), i državnog IPA koordinatora (NIPAC). CFCU (Centralna jedinica za sklapanje ugovora i finansiranje) i Državni fond (NF) uspostavljeni su u okviru Ministarstva finansija i trezora i u funkciji su, mada još nisu potpuno popunjeni uposlenicima.

Što se tiče IPA Komponente II – CBC – može se primijetiti napredak: Vijeće ministara je u septembru 2011. godine usvojilo Odluku o osnivanju operativne strukture za IPA komponentu II, a NAO je u decembru službeno objavio tu odluku. Lično imenovanje na funkciju Voditelja operativne strukture je u toku. Također, odluka o osnivanju revizijskog tijela još nije donesena. Što se tiče ostalih komponenti, nije bilo napretka zbog nedostatka političkih dogovora.

3. BUDŽET ZA 2012. I 2013. GODINU

3.1. Indikativna finansijska tablica za 2012. godinu za Srbiju

	Doprinos EU-a za IPA		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Prioritetna osa 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
UKUPNO	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog (IPA plus Državni doprinosi), (kolona (c)).

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog zbira kolone (c). Pokazuje relativnu težinu svakog prioriteta s obzirom na ukupna sredstva (IPA + državni).

3.2. Indikativna finansijska tablica za 2012. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos EU-a za IPA		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Prioritetna osa 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
UKUPNO	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog (IPA plus Državni doprinosi), (kolona (c)).

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog zbira kolone (c). Pokazuje relativnu težinu svakog prioriteta s obzirom na ukupna sredstva (IPA + državni).

3.3. Indikativna finansijska tablica za 2013. godinu za Srbiju

	Doprinos EU-a za IPA		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osa 1	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Prioritetna osa 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
UKUPNO	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog (IPA plus Državni doprinosi), (kolona (c)).

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog zbira kolone (c). Pokazuje relativnu težinu svakog prioriteta s obzirom na ukupna sredstva (IPA + državni).

3.4. Indikativna finansijska tablica za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos EU-a za IPA		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna osal	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Prioritetna osa 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
UKUPNO	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog (IPA plus Državni doprinosi), (kolona (c)).

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog zbira kolone (c). Pokazuje relativnu težinu svakog prioriteta s obzirom na ukupna sredstva (IPA + državni).

3.5. Načelo sufinansiranja koje se primjenjuje na projekte finansirane u okviru Programa

Doprinos Zajednice izračunat je u odnosu na prihvatljive izdatke, koji se za Prekogranični program saradnje između Bosne i Hercegovine i Srbije zasnivaju na ukupnim izdacima, prema dogovoru između zemalja učesnica i kako je utvrđeno u Prekograničnom programu.

Primjenjuju se odredbe člana 90. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (IPA provedbena uredba).

Sufinansiranje u sklopu Prioritetne ose 1 obezbijedit će krajnji korisnici bespovratnih sredstava i mogu dolaziti iz javnih ili privatnih fondova. Sufinansiranje u sklopu Prioritetne ose 2 (Tehnička pomoć) obezbijedit će nacionalni javni fondovi.

4. PROVEDBENE STRUKTURE

4.1. Način provedbe

Ovaj program provodi Europska komisija na centraliziranoj osnovi u skladu s članom 53.a Finansijske uredbe i odgovarajućim odredbama Provedbenih pravila.

U slučaju centraliziranog upravljanja, uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru Prekograničnog programa među zemljama korisnicama navedena je u članu 140. IPA provedbene uredbe.

4.2. Opća pravila za postupke nabavke i dodjele bespovratnih sredstava

Nabavka slijedi odredbe Dijela drugog, naslova IV Finansijske uredbe i Dijela drugog, naslova III, poglavlja 3. njenih Provedbenih pravila kao i pravila i postupke za ugovore o pružanju usluga, nabavci roba i ustupanju radova koji se finansiraju iz općeg budžeta Europske unije u svrhu saradnje s trećim državama, koji je Komisija usvojila 24. maja 2007. godine (C(2007)2034).

Postupci dodjele bespovratnih sredstava slijede odredbe Dijela prvog, naslova VI Finansijske uredbe i Dijela prvog, naslova VI njenih Provedbenih pravila.

Prema potrebi, ugovorni organi koriste i standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu prethodno navedenih pravila iz „Praktičnog vodiča kroz postupke ugovaranja pomoći EU trećim zemljama“ („Praktični vodič“), koji je objavljen na web stranici⁴ Komisije na dan pokretanja postupka nabavke i dodjele bespovratnih sredstava.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

Sva ulaganja se provode u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU o zaštiti okoliša.

---

⁴ Trenutna adresa: http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš, kako je navedeno u direktivi o procjeni utjecaja na okoliš (PUO)⁵, u potpunosti se primjenjuju na sve investicione projekte u okviru IPA-e. Ukoliko direktiva o PUO nije još u potpunosti prenesena, postupci bi trebali biti slični onima utvrđenim u prethodno navedenoj direktivi.

Ukoliko postoji vjerovatnoća da bi projekat mogao utjecati na lokalitete od značaja za očuvanje prirode, izvršit će se odgovarajuća procjena očuvanja prirode, koja je jednaka onoj iz člana 6. Direktive o staništima.⁶

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provedbu Prekograničnog programa nadzirat će Zajednički nadzorni odbor iz člana 142. IPA provedbene uredbe, koji osnivaju države korisnice koje učestvuju u Programu, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Bosni i Hercegovini i Srbiji Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra nužnima za nadzor odnosnog programa.

5.2. Evaluacija

Programi su predmet evaluacija u skladu s članom 141. Provedbene uredbe programa IPA, s ciljem poboljšanja kvaliteta, učinkovitosti i dosljednosti iz sredstava EU i strategije i provedbe Prekograničnog programa.

6. REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA, MJERE ZA SUZBIJANJE PREVARE

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i finansijske kontrole Komisije (uključujući i Europsku kancelariju za borbu protiv prevara), koja može izvršiti provjere prema vlastitoj odluci, bilo samostalno ili posredstvom vanjskog revizora i, s druge strane, revizija Europskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput *ex-ante* provjere nadmetanja i ugovaranja koje Delegacije provode u državama korisnicama.

U svrhu osiguranja učinkovite zaštite finansijskih interesa Europske unije, Komisija (uključujući Europsku kancelariju za borbu protiv prevara) može provesti provjere na terenu, kao i inspekcije u skladu s postupcima predviđenim u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) 2185/96.⁷

Prethodno opisane kontrole i revizije primjenjuju se na sve izvođače, podizvođače i korisnike bespovratnih sredstava koji su primili sredstva EU.

7. NEZNATNA REALOKACIJA SREDSTAVA

⁵ Direktiva Vijeća 85/337/EEC od 27. juna 1985. godine o procjeni utjecaja određenih privatnih i javnih projekata na okoliš (OJ L 175, 5.7.1985., str. 4).

⁶ Direktiva Vijeća 92/43/EEC od 21. maja 1992. godine o očuvanju prirodnih staništa te divlje faune i flore (OJ L206, 22.07.1992.).

⁷ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2185/96 od 11. decembra 1996. godine u vezi provjera i inspekcija na licu mjesta koje provodi Komisija kako bi zaštitila finansijske interese Europske zajednice protiv prevare i drugih nepravilnosti, OJ L 292, 15.11.1996., str. 2.

Ovlašteni službenik Komisije za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlašteni službenik Komisije za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s ovlaštenjima koja na njega prenosi AOD, u skladu s načelima dobrog finansijskog upravljanja, može poduzeti neznatnu realokaciju sredstava bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o finansiranju. U tom kontekstu, kumulativne realokacije koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za Program, koje podliježu limitu od 4 miliona eura, neće se smatrati znatnima, pod uslovom da ne utječu na prirodu i ciljeve Programa. IPA Odbor će biti informiran o gore navedenim realokacijama sredstava.

8. OGRANIČENE PROMJENE U PROVOĐENJU PROGRAMA

Ograničene promjene u provođenju ovog programa koje utiču na osnovne elemente navedene u članu 90. Provedbenih pravila uz Finansijsku uredbu, koje su indikativne prirode⁸, može poduzeti ovlašten službenik Komisije za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlašteni službenik Komisije za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s ovlaštenjima koja na njega prenosi AOD, u skladu s načelima dobrog finansijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o finansiranju.

---

⁸ Ovi osnovni elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za dostavu prijedloga, a za nabavku, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje postupaka nabavke.

DODATAK 2

**Program prekogranične saradnje
između
Srbije i Bosne i Hercegovine**

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara originalu, koji je sastavljen na engleskom jeziku.

Datum: 20.01.2015. godine

Stalni sudski tumač za engleski i njemački - Marina Čotić

Prekogranični program 2007 – 2013

IPA PGS

Srbija – Bosna i Hercegovina

Revidirana verzija iz oktobra 2011. godine

[Period pokriven revizijom: 2007-2013]

(grb)

Republika Srbija

Ministarstvo finansija

(logo)

Bosna i Hercegovina

Direkcija za evropske integracije

Prekogranični program

SADRŽAJ

Sadržaj	2
Rječnik skraćenica	4
DIO I OPIS I ANALIZA PRIHVATLJIVIH PODRUČJA	5
1. Pregled Programa i procesa programiranja	5
1.1. Pregled Programa	5
1.2. Pregled procesa programiranja	6
1.3. Državni PGS Odbori	7
2. Mapa i opis prihvatljivog područja	8
3. Trenutna situacija u prihvatljivom području	10
3.1. Historija	10
3.2. Demografija	10
3.3. Etničke manjine	11
3.4. Geografski opis	11
3.5. <i>Infrastruktura</i>	12
3.5.1. <i>Infrastruktura puteva</i>	12
3.5.2. <i>Željeznica</i>	12
3.5.3. <i>Pružni prelazi</i>	13
3.5.4. <i>Aerodromi</i>	13
3.5.5. <i>Luke</i>	13
3.5.6. <i>Telekomunikacije</i>	13
3.5.7. <i>Vodosnabdijevanje, otpadne vode, grijanje, odlaganje smeća</i>	13
3.5.8. <i>Energija, struja</i>	13
3.6. <i>Privreda</i>	14
3.6.1. <i>BDP</i>	14
3.6.2. <i>Poljoprivredni i ruralni razvoj</i>	14
3.6.3. <i>Industrija</i>	14
3.6.4. <i>Sektor MSP</i>	15
3.6.5. <i>Usluge</i>	15
3.6.6. <i>Regionalni i lokalni razvoj</i>	15
3.6.7. <i>Turizam</i>	16
3.7. <i>Ljudski resursi</i>	16
3.7.1. <i>Obrazovanje, istraživanje i razvoj</i>	16
3.7.2. <i>Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)</i>	17
3.8. <i>Okoliš i priroda</i>	17
3.9. <i>Kultura</i>	17
3.10. <i>Sažetak u kojem se navode jazovi, disparitet i potencijali razvoja</i>	17

Prekogranični program

3.11.	SWOT analiza prihvatljivog područja	19
DIO II	PROGRAMSKA STRATEGIJA	23
1.	Iskustvo u prekograničnim aktivnostima	23
1.1.	Naučene lekcije	25
2.	Strategija saradnje	24
2.1.	Zaključci i sažeti opis prihvatljivog područja	24
2.2.	Opšti strateški cilj Prekograničnog programa	25
2.3.	Konkretni ciljevi	25
3.	Prioriteti i mjere	26
3.1.	Prioritet I	26
3.1.1.	Mjera 1.1	26
3.1.2.	Mjera 1.2	27
3.2.	Prioritet II	28
3.3.	Pokazatelji ishoda i rezultata	30
4.	Usklađenost sa ostalim programima	33
4.1.	Usklađenost sa ostalim Programima u Republici Srbiji	33
4.2.	Usklađenost sa Programima u Bosni i Hercegovini	34
DIO III	FINANSIJSKE ODREDBE	36
1.	Finansijski plan za prekogranični program 2007 – 2013	36
DIO IV	PROVEDBENE ODREDBE	38
1.	Programske strukture	38
1.1.	Nacionalni IPA koordinatori	39
1.2.	Operativne strukture	40
1.3.	Zajednički nadzorni odbor (ZNO)	41
1.4.	Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)	44
1.5.	Ugovarački organi	45
1.6.	Korisnici Programa	46
2.	Izrada Projekta	47
3.	Odabir Projekta	47
4.	Finansijsko upravljanje	48
5.	Nadzor i evaluacija Programa	48
6.	Javnost Programa	49

Prekogranični program

RJEČNIK SKRAĆENICA

PGS	Prekogranična saradnja
PGII	Prekogranična izgradnja institucija
EU	Evropska unija
BDP	Bruto domaći proizvod
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
ZNO	Zajednički nadzorni odbor
ZTS	Zajednički tehnički sekretarijat
VIDP	Višegodišnji indikativni planski dokument
NVO	Nevladine organizacije
NUTS	Nomenklatura jedinica za teritorijalnu statistiku
OS	Operativna struktura
PRAG	Praktični vodič za postupke ugovaranja koje se finansira iz opšteg budžeta Evropske unije u kontekstu spoljnih aktivnosti
MSP	Malá i srednja poduzeća
SWOT	Snage, slabosti, prilike i prijetnje
TP	Tehnička pomoć
UNHCR	Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija
EK	Evropska komisija
MFIN	Ministarstvo finansija
DEI	Direkcija za evropske integracije
RDA	Agencija za regionalni razvoj
EURED	Regionalni privredni razvoj Evropske unije
IT	Informacijska tehnologija
UNSECO	Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu
CEFTA	Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi
UO	Ugovorni organ
SEIO	Srbijanska Kancelarija za evropske integracije

DIO I OPIS I ANALIZA PRIHVATLJIVIH PODRUČJA

1. Pregled Programa i proces programiranja

1.1 Pregled Programa

Kao komponenta II novog finansijskog Instrumenta za pretpristupnu pomoć Evropske unije 2007-2013 (IPA), ovaj prvi prekogranični program za period 2007-2013 je program uspostavljen između pretpristupnih zemalja Republike Srbije (u daljem tekstu: Srbija) i Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH). Program će se sprovoditi u okviru centraliziranog upravljanja.

Prihvatljivo područje pokriva 32.112,34 km² i ima 2.967.023 stanovnika. Srbijanska strana programskog područja se sastoji od 31 opštine, dok se unutar programskog područja u BiH nalazi 67 opština.

Geografski govoreći, programsko područje je podijeljeno na tri različita dijela: plodni, ravaničarski i naseljeniji sjeverni dio sa mješovitom poljoprivrednom i industrijskom ekonomijom, brdovito, uglavnom poljoprivredno centralno područje, i južni, planinski i slabo naseljeni dio koji je izoliraniji, i koji zavisi od manjih farmi i eksploatacije minerala i šuma. Klima je kontinentalna.

Prihvatljivo područje karakterizira statično stanovništvo ili opadajuća brojnost stanovništva, starenje u ruralnim oblastima i nedostatak mogućnosti za zaposlenje. I pored toga što se nalazi blizu izvorišta kvalitetnih sirovina i energije, postojeća industrijska i poljoprivredna baza je uglavnom zastarjela ili joj je potrebna obnova i modernizacija, i marginalizirana je od rastućih tržišta zbog neadekvatne saobraćajne infrastrukture. Iako je osnovno obrazovanje za većinu stanovništva prikladno i postoje mogućnosti za visoko i strukovno obrazovanje, još uvijek nedostaju vještine koje su potrebne za upravljanje savremenom privredom.

Razvoj malih i srednjih poduzeća se odvija, ali vrlo sporo, te je uglavnom ograničen na manja poduzeća. Područje ima mnogo mogućnosti za razvoj turizma, što bi privuklo veća i raznovrsna poduzeća, jer bi se sektor modernizirao i povećao svoje usluge na širem tržištu.

Okoliš prihvatljivog područja je u dobrom stanju, uprkos određenim žarištima zagađenja i postojećoj preopterećenoj službi za odlaganje otpada, koja ne može podmiriti značajni ili nekontrolirani rast stanovništva ili industrijskih aktivnosti. Planine i šume, kao značajan imetak u okolišu, posebno su osjetljive na povećanje zagađenja vazduha i vode.

Glavni izazov za prihvatljivo područje je revitalizacija privrede kroz efektivniju upotrebu njene imovine i resursa. Odsustvo jezičkih barijera i postojanje zajedničkog naslijeđa su pomogli sprovođenju značajnog cilja regionalne saradnje. Ekonomska i društvena saradnja među zajednicama predstavlja efikasno sredstvo suočavanja sa burnom prošlosti i postojanjem novih državnih granica. To predstavlja strateški pristup prekograničnog programa za 2007-2013.

Opšti strateški cilj programa je:

Prekogranični program

Zbližavanje ljudi, zajednica i privreda graničnih područja kako bi zajedno sudjelovali u razvoju kooperativnih područja koristeći ljudske, prirodne i privredne resurse i prednosti.

Program se sprovodi prema jednoj glavnoj osi Prioriteta:

Društvena i privredna kohezija kroz aktivnosti koje poboljšavaju fizičku, poslovnu, društvenu i institucijsku infrastrukturu i kapacitet.

1.2 Pregled procesa programiranja

Proces programiranja se odvijao od decembra 2006. do maja 2007. godine. Državne vlasti i operativne strukture su dobile pomoć u programiranju kroz projekat Prekogranične izgradnje institucija (PGII) koji je regionalni projekat koji finansira Evropska unija.

Nakon uvodnog sastanka između Srbije i Bosne i Hercegovine održanog u Beogradu 01. februara, i kroz nekoliko bilateralnih sastanaka, usvojeni su slijedeći procesi:

- Formiranje Radne grupe/Tima za izradu u obe zemlje koji predstavljaju nadležne vlasti i korisnike koji dobijaju podršku kroz Tehničku pomoć PGII.
- Dostavljanje prihvatljivih programskih područja za obe zemlje na odobrenje EU
- Prvi nacrt SWOT analize i opis Programskog područja svake strane, koje priprema PGII, i udruživanje SWOT analiza u jedan zajednički dokument;
- Prezentacija i diskusija zajedničkog tima za izradu nacrtu na sastanku u Uzicu, 11. aprila 2007. godine, uz povratne informacije za poboljšanja.
- Ministarstvo za evropske ekonomske odnose (SRB) i Direkcija za evropske integracije (BiH) postigli su dogovor o raspodjeli finansijskih sredstava iz IPA Prekograničnog programa;
- Drugi sastanak Timu za izradu nacrtu o razmatranju ažuriranog kombiniranog Dokumenta o Programu kako bi se postigao dogovor o završnim izmjenama i dopunama, održan u Sarajevu 04. maja 2007. godine
- Konačni nacrt Dokumenta o Programiranju koji su obe strane pripremile i dogovorile na završnom sastanku Zajedničkog odbora za programiranje, 28. maja 2007. godine u Beogradu;
- Zajedničko dostavljanje Dokumenta o Programiranju Evropskoj komisiji do 31. maja 2007. godine.

01. februar 2007. Beograd	Prvi bilateralni sastanak
06. mart 2007. Beograd	Prvi sastanak Timu za nacrt
06. mart 2007. Beograd	Prvi sastanak Zajedničkog odbora za programiranje

Prekogranični program

11. april 2007. Užice	Drugi sastanak Tima za izradu nacrtu
04. maj 2007. Sarajevo	Drugi sastanak Zajedničkog odbora za programiranje
28. maj 2007. Beograd	Treći sastanak Zajedničkog odbora za programiranje

Program je ažuriran u novembru 2009. godine kako bi se u finansijsku tabelu uključile dodjele za naknade za 2010. i 2011. godinu.

Program se sprovodi u obe zemlje u okviru centraliziranog upravljanja. Državne vlasti u obe zemlje izgrađuju kapacitete i rade na akreditaciji struktura za provođenje kako bi se što prije prešlo na decentralizirano upravljanje tokom perioda programiranja.

U skladu sa Članom 20 IPA Uredbe i Članom 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, Evropska komisija je zatražila od predstavnika Država članica i lokalnih MFI u BiH i Srbiji da dostave svoje komentare u vezi sa nacrtom prekograničnih programa saradnje koji su dostavljeni Komisiji.

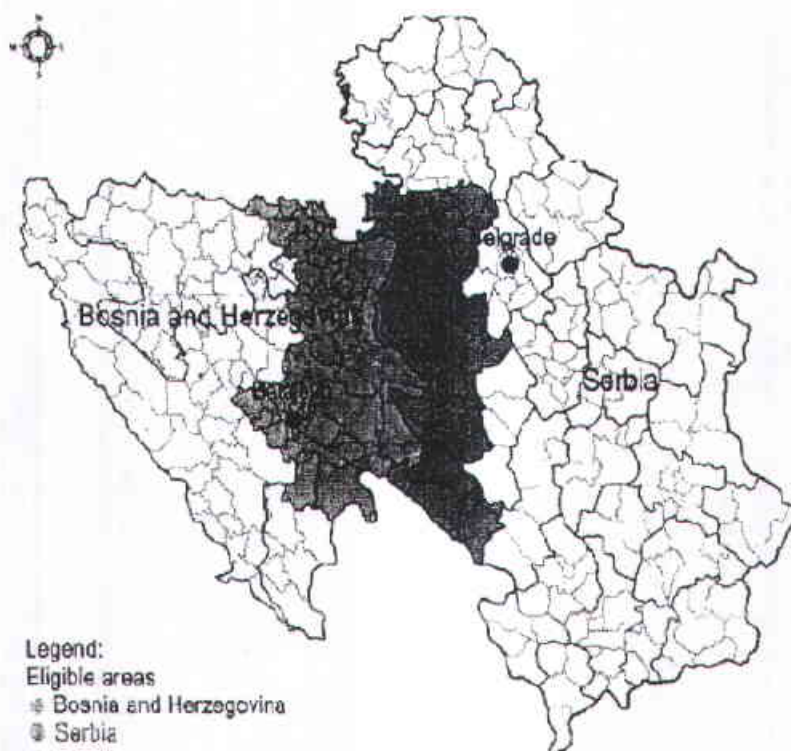
1.3 Državni PGS odbori

U Republici Srbiji državni PGS odbori su savjetodavna tijela koja vrše savjetovanje koordinatora IPA – Komponente II i oni će predstavljati ministarstva, agencije, lokalne uprave i sektore civilnog društva. Savjetovanje sa njima predstavlja dio procesa programiranja, ali isto tako predstavlja i redovno savjetovanje u toku sprovođenja programa, te će služiti kao mehanizam povratnih informacija za koordinate IPA – Komponente II, i isto tako i kao umnožilac u vezi sa prilikama koje Prekogranični program nudi svojim sudionicima. Članove biraju koordinatori IPA – Komponente II, a odobrava ih vlada svojom odlukom.

U Bosni i Hercegovini su državni PGS odbori uspostavljeni na osnovu Odluke Vijeća ministara 30. avgusta 2007. godine. Državni PGS odbori imati će istu ulogu kao i oni u Republici Srbiji.

2. Mapa i opis prihvatljivog područja

Dio prihvatljivog područja u Republici Srbiji obuhvata 15.370 km² sa 1.171.126 stanovnika, a u Bosni i Hercegovini obuhvata 16.742,34 km² sa 1.795.897 stanovnika.

Legenda:
Prihvatljivo područje
○ Bosna i Hercegovina
○ Srbija

Prekogranični program

Bosna i Hercegovina				Srbija	
Prihvatljivo	km ²	Prihvatljivo	km ²	Prihvatljivo	km ²
Gradačac	218	Vlasenica	234	Sremski	3.485
Brčko Distrikt	493,30	Šekovići	202	Mađvanski	3.269
Doboj Istok	40	Kladanj	325	Kolubarski	2.474
Gračanica	219,50	Pelagićevo	20	Zlatiborski	6.141
Srebrenik	248	Han Pijesak	335		
Čelić	136,80	Milići	285		
Lopare	280	Srebrenica	527		
Ugljevik	164	Višegrad	448		
Bijeljina	734	Rogatica	640		
Teočak	29	Sokolac	729		
Sapna	118	Pale	492		
Kalesija	201	Pale Prača	103		
Tuzla	302,35	Novo Goražde	123		
Lukavac	352,66	Rudo	344		
Petrovo	118	Čajniče	275		
Banovići	183	Goražde	248,80		
Živinice	291	Foča Ustikolina	188		
Zvornik	387	Foča	1115		
Bratunac	293	Kalinovik	678,92		
Donji Žabar	49,30	Orašje	125		
Domaljevac-Šamac	41,70	Šamac	188		
Modriča	297	Vukosavlje	96		
Odžak	158,40	Bosanski Brod	234		
Olovo	407,80	Centar	33		
Osmaci	71	Trnovo	338,40		
Trnovo RS	138	Hadžići	273		
Istočna Ilidža	28	Ilidža	162		
Ist. Novo Sarajevo	45	Novi Grad	47,98		
Vogošća	72	Stri Grad Ilijaš	55		
Ist. S. Grad	105	Breza	320		
Vareš	390	Kiseljak	73		
Visoko	232	Kreševo	164		
Fojnica	308		148		
Novo Sarajevo	11,43				
Ukupno			16.742,34 km²	Ukupno	15.370 km²
Ukupno prihvatljivo programsko područje			32.112,34 km²		
Ukupna populacija u prihvatljivom programskom području			2.967.023,00		
Ukupna dužina granice			382,8		
Zelena granica			228,5		
Plava granica			154,3		
Ukupno graničnih prelaza			8		

Izvor: Zavod za statistiku Republike Srbije (Statistički godišnjak, Opštine u Srbiji 2005). Ministarstvo unutrašnjih poslova. Statistička agencija Bosne i Hercegovine

Ukupna površina prihvatljivog područja je 32.112,34 km² sa ukupno 2.967.023 stanovnika. Ukupna dužina granice između dvije zemlje je 382,8 km od čega je 154,3 km kopnena granica, a 185,2 km je riječna granica (rijeke Drina i Sava). Duž granice postoji osam (8) graničnih prelaza.

Potrebna NUTS klasifikacija još uvijek nije zvanično prihvaćena ni u Srbiji ni u BiH. Dakle, za potrebe ovog programa prekogranične saradnje dogovoreno je ekvivalentno tumačenje.

Prekogranični program

U Republici Srbiji, u odsustvu NUTS klasifikacije, okruzi se smatraju područjima koja su ekvivalentna nivou NUTS III. Prihvatljivi okruzi su: Sremski, Mačvanski, Zlatiborski i Kolubarski koji se sastoje od 31 opštine. U Bosni i Hercegovini ekvivalentna područja prema nivou 3 NUTS koja su prihvatljiva za ovaj Program su Sarajevski i Sjevero-istočni region. Stoga se sve opštine koje spadaju u ove dvije regije smatraju prihvatljivim.

Kolubarski Distrikt zauzima centralni dio zapadne Srbije. Obuhvata opštine: Osečina, Ub, Lajkovac, Valjevo, Mionica i Ljig. Ima 200.560 stanovnika. Sjedište okruga je grad Valjevo, koji se nalazi na obalama rijeke Kolubare.

Iako se ne graniči sa Bosnom i Hercegovinom direktno, Kolubarski okrug treba da bude dio prihvatljivog programskog područja iz sljedećih razloga:

- **Jake ekonomske veze sa BiH.** Regionalna privredna komora Valjeva, koja pokriva i Kolubarski i Mačvanski okrug, i čiji je glavni partner u izvozu Bosna i Hercegovina sa 24% od ukupnog stranog izvoza - 107,5 miliona dolara u 2004. god. (Izvor: Ministarstvo finansija, Uprava za carine). Osim toga, BiH se nalazi na 4. poziciji kao veliki uvozni partner sa 6% od ukupnog udjela u uvozu od 242.2 miliona dolara u 2004. godini.

- **Poslovna akademija, Valjevo (Univerzitet Singidunum)**

U okviru srbijanskog dijela predloženog programskog područja prekograničnog programa Srbija-Bosna i Hercegovina, ovo je jedini akreditirani fakultet ovog tipa, koji pokriva studijske programe u oblasti finansija, bankarstva i računovodstva, te informacijskih tehnologija i računarstva, kao i turizma. Uzimajući u obzir prijedlog Prioriteta 1 programa: "Društvena i ekonomska kohezija kroz aktivnosti na poboljšanje fizičke, poslovne, društvene i institucijske infrastrukture i kapaciteta" bilo bi veoma važno da institucije Kolubarskog okruga, kao što su poslovni fakulteti, budu prihvatljivi i da budu uključeni u prekograničnu saradnju.

- **Blizina granice sa Bosnom i Hercegovinom**

Iako direktno ne graniče sa Bosnom i Hercegovinom, dijelovi ovog okruga su u blizini granične linije od samo 5-6 km, a administrativni centar Kolubarskog okruga, Valjevo, udaljen je samo 70 km od graničnog prelaza sa BiH.

3. Trenutna situacija u prihvatljivom području

3.1 Historija

Obe zemlje dijele zajedničku historiju kao konstitutivne republike bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Bosna i Hercegovina i Srbija su sada samostalne zemlje u balkanskom regionu jugoistočne Evrope, koje svoje napore usmjeravaju ka ponovnoj izgradnji svojih privreda i postajanje budućim članicama Evropske unije. Do sredine 1990-ih nije bilo granice između dvije zemlje. Trenutno stanje stvari znači da će obnavljanje posvećenosti izgradnji institucija u programskom području učiniti mnogo u jačanju odnosa između zemalja i u njihovoj pripremi za buduće članstvo u Evropskoj uniji.

3.2 Demografija

Ukupan broj stanovnika prihvatljivog programskog područja iznosi 2.967.023 stanovnika, sa 1.171.126 u srbijanskom dijelu prihvatljivog programskog područja, i sa 1.795.897 u BiH dijelu. Stanovništvo kao cjelina je ili statično ili u opadanju, posebno u ruralnim oblastima.

Starosna struktura je drugačija u svakoj zemlji:

Država	0-14 god.	15-65 god.	65+ god.
Srbija	16,19	66,77	16,32
BiH	22,14	67,70	10,16

Referenca: Zavod za statistiku Republike Srbije 2006. Opštinski zavodi za statistiku u BiH.

Glavne demografske karakteristike prihvatljivog područja su slijedeće: oskudno stareće stanovništvo u Srbiji; mlađa populacija sa dominantnijim ženskim polom u BiH, koja naseljava manja naselja, uz nekoliko razvijenih gradova sa polu-razvijenim lokalnim i regionalnim privredama.

U Srbiji, pad od 1% u ukupnoj populaciji je zabilježen još 1991. godine. Niske stope nataliteta, praćeno migracijama bilo u inostranstvo, ili u glavni grad, ili u velike gradove, daleko od prihvatljivog programskog područja, osnovni su razlozi ovog trenda.

U BiH je vidan pomak u stanju stanovništva prema većem broju mladih i smanjenju starijeg stanovništva. Samo je u Bijeljini populacija porasla. Drugdje, kao i u Srbiji, migracija iz prihvatljivog programskog područja predstavlja preovlađujuću demografsku karakteristiku. Dalju demografsku promjenu u BiH predstavlja odnos broja muškaraca prema broju žena koji sada ide u prilog žena (51,3% / 48,7%). U 1991. ta stopa je iznosila 50/50.

Sjeverni dio prihvatljivog programskog područja, koji ima više ekonomskih prednosti, kako u poljoprivrednoj, tako i u industrijskoj proizvodnji, ima povoljniju demografsku perspektivu nego ruralni i izoliraniji centralni i južni krajevi, gdje se trendovi migracija i starenja stanovništva nastavljaju.

3.3 Etničke manjine

Etnička pripadnost je igrala važnu ulogu u novijoj historiji regiona, i ogleda se u trenutnom profilu prihvatljivog programskog područja. Prema popisu iz 2002. godine, četiri prihvatljiva srbijanska okruga sadrže 5,47% svih nacionalnih manjina u Srbiji. Od ukupnog stanovništva iz srbijanskog dijela prihvatljivog programskog područja 70.335 lica, ili 8,40% od svih stanovnika, su pripadnici etničkih manjina. Najveća etnička grupa su Bošnjaci sa 40.364 stanovnika, ili 29,66% od ukupnog broja Bošnjaka koji žive u Srbiji. Drugu po veličini etničku grupu čine muslimani sa 8.366 stanovnika, ili 42,90% od ukupnog broja muslimana koji žive u Srbiji.

U BiH trenutno ne postoje statistički podaci koji odražavaju etničku pripadnost stanovništva specifičnu za prihvatljivo programsko područje, međutim, primijećeno je da je značajna Romska manjina prisutna u području oko Bijeljine, a u cjelini manjinsko stanovništvo sada čini manje od 1% stanovnika područja.

Prekogranični program

Danas, svi stanovnici prihvatljivog programskog područja uživaju punu nacionalnu ravnopravnost u svakoj zemlji u kojima ustavi obe zemlje izričito garantiraju prava manjinama.

3.4 Geografski opis

Granica između Srbije i BiH ima 383 km u dužini, od čega 229 km sačinjava riječna granica.

Smješteno u jugoistočnom dijelu Evrope, prihvatljivo programsko područje između Srbije i BiH sastoji se od tri izrazito raznovrsna geografska dijela. Sjeverni dio je plodna ravnica; centralni dio ove oblasti je brdovit, a južni dio je planinski. Na srbijanskoj strani prihvatljivog programskog područja na sjeveru, postoji plodno poljoprivredno zemljište. Dalje ka jugu teren postaje sve više planinski. u regionu planina Divčibare, Golija, Zlatar i Tara, koje predstavljaju potencijalne oblasti za privredni razvoj zbog prisustva prirodnih resursa i rastućih mogućnosti za turizam.

Međutim, samo sjeverni dio prihvatljivog programskog područja se nalazi u neposrednoj blizini glavnih saobraćajnica (autoputevi i željeznice) koje omogućavaju brz pristup tržištima u zapadnoj, centralnoj i jugoistočnoj Evropi. Poređenja radi, centralni i južni dijelovi su izoliraniji, a kretanje robe i ljudi je sporije.

U BiH, sjeverna nizija (300 metara nadmorske visine) sadrži slivove Save i Drine, sa dolinama rijeka Tolisa, Tinja, Brka, Gnjica i Janja, nudeći najpovoljnije uslove za poljoprivrednu proizvodnju. Ovo je najvažnija oblast u BiH za proizvodnju žitarica.

Klima u prihvatljivom programskom području je kontinentalna, koju odlikuju topla, suha ljeta i jeseni, i hladne zime sa obilnim snježnim padavinama zbog prisustva planina. Nedavno, klima je doživjela promjene slične onima u drugim zemljama. sa očiglednim globalnim zagrijavanjem i brzim promjenama vremena. Zime su blage, bez mnogo snijega, a ljetno vrijeme počinje ranije u proljeće, i traje do kasno u jesen.

Središnji, brdoviti dio BiH (prosječna visina od 300 do 700 metara iznad nivoa mora), sadrži najviše opština u prihvatljivom programskom području u BiH. Ovaj dio je veoma bogat raznim mineralima i hidro-električnim potencijalom kao važnim resursima za industrijsku proizvodnju. Zbog konfiguracije terena, najviše obradivog zemljišta u ovoj oblasti je na padinama, koje podliježu eroziji, što ometa korišćenje poljoprivredne mehanizacije. Ova zemlja je klimatski i fizički pogodnija za uzgajanje voća i za ispaše. Postoje guste šume duž rijeke Drine u istočnom dijelu BiH.

Rijeka Drina, sa nekoliko visokih brana, čini 185,3 km granice između Srbije i BiH. Na sjeveru se uliva u rijeku Savu. Obe rijeke su bogate prirodnim resursima, raznim vrstama ribe i drugim životinjskim vrstama. Prihvatljivo programsko područje sadrži Nacionalni park Taru i jezero Perućac. Južnu planinsku oblast u obe zemlje karakterizira veoma dobro očuvano prirodno okruženje koje nudi prirodne resurse i biodiverzitet, što ukazuje na visok potencijal za razvoj poljoprivrede, energetike i turizma.

Prekogranični program

3.5 Infrastruktura

Iako je prisutna široko rasprostranjena mreža putnih i željezničkih veza u prihvatljivom programskom području, ona je zapostavljena u nedavnoj prošlosti, zbog nedostatka adekvatnih sredstava za započinjanje velikog programa rekonstrukcije.

3.5.1 Putna infrastruktura

U Srbiji lokalni putevi čine gotovo 70%, regionalni autoputevi 20% i državni autoputevi samo 10% od ukupne putne mreže. Panevropski koridor 10 koji prolazi kroz Sremski okrug je glavna saobraćajna veza između zapadne i istočne Evrope, koja povezuje Salzburg i Solun.

U BiH lokalni putevi čine 56%, dok regionalni putevi čine samo 27%, a autoputevi još manje (17%) od ukupne putne mreže.

U obe zemlje putna mreža je razvijenija na sjeveru, ostavljajući izoliranim zajednicama na jugu lošiju i nezadovoljavajuću putnu mrežu. Iako je putna mreža sjever-jug obimnija sa obe strane granice, postoji manje veza u pravcu istok-zapad.

3.5.2 Željeznice

Srbijanski sistem željeznice je nazadovao tokom posljednjih deset godina. Nedostatak investicija i održavanja, kao rezultat lošeg stanja u privredi, doveli su do propadanja željezničkog sistema. Od ranih 1990-ih posluje na nivou koji je mnogo niži od njenog punog kapaciteta.

Željeznička mreža u Bosni i Hercegovini je u lošem stanju. Ona je nerazvijena i nije u potpunosti elektrificirana, čime se ograničava njen potencijal u pružanju efikasne saobraćajne infrastrukture. Postoje tri granična željeznička prelaza između Srbije i BiH.

Poboljšanja u skoro svakom aspektu su neophodna da bi se omogućilo da sistem željeznice zapadnog Balkana djeluje kao važan saobraćajni prolaz iz Evrope ka drugim dijelovima svijeta.

3.5.3 Granični prelazi

Duž granice između dvije zemlje postoji ukupno osam graničnih prelaza. Broj graničnih prelaza je dovoljan, ali je potrebno poboljšanje i modernizacija infrastrukture i kapaciteta.

3.5.4 Aerodromi

U BiH dijelu prihvatljivog programskog područja postoje dva potpuno funkcionalna i dobro opremljena međunarodna aerodroma: u Tuzli, koji se nalazi u Dubravi-Živinice, 8 km jugoistočno od Tuzle, koji je otvoren za saobraćaj 1998. godine, i u Sarajevu, koji je potpuno renoviran 2005. godine.

3.5.5 Luke

U Sremskom okrugu u Srbiji, rijeke Dunav i Sava su plovne čitavom dužinom ovog dijela prihvatljivog programskog područja. Rijeka Drina nije plovna duž većeg dijela prihvatljivog

Prekogranični program

programskog područja, mada nudi brojne mogućnosti za sportove na vodi i turizam.

U BiH, značajne mogućnosti za riječni saobraćaj u prihvatljivom programskom području nalaze se duž rijeke Save, prema istraživanju koje je sprovedeno početkom 1990-ih. Ključna riječna luka je u Brčko Distriktu, koja je dizajnirana za rukovanje i obradu građevinskih materijala iz rijeke (šljunak i pijesak). Druge značajne luke nalaze se u Šamcu i Brodu. Od ove tri glavne luke u BiH, luka Brčko je najveća u smislu kargo (teretnog) prometa.

3.5.6 Telekomunikacije

Telekomunikacijska mreža u prihvatljivom programskom području generalno je dobro razvijena, kako fiksna, tako i mobilna mreža. Pored toga, postojeća mreža internetskih provajdera trenutno pokriva potrebe, ali ovo je stalno rastući sektor koji pruža sve naprednije usluge.

3.5.7 Vodosnabdijevanje, otpadne vode, grijanje, odlaganje otpada

Obrada otpada iz domaćinstava i industrije širom programske oblasti je ispod međunarodno prihvatljivih standarda. U Srbiji su kapaciteti opštinskih deponija preopterećeni. Odlaganje i obrada otpadnih voda i kanalizacije je na naročito niskom nivou u BiH.

3.5.8 Energija, struja

Hidroelektrana u Višegradu, u BiH, je glavno postrojenje za proizvodnju i snabdijevanje električnom energijom u prihvatljivom programskom području. U srbijanskom dijelu prihvatljivog programskog područja proizvodnja energije je prilično dominantna karakteristika lokalne privrede sa termoelektranom u Kolubarskom okrugu i kompleksom drinsko-limskih elektrana u Zlatiborskom okrugu, na rijekama Drina, Lim i Zapadna Morava (HE Bajina Bašta, HE Uvac, HE Potpeć, HE Kokin Brod, HE Bistrica, HE Zvornik, HE Ovčar Banja i HE Međuvršje). Drinsko-limske elektrane imaju dostupne kapacitete od 1.083 MW, što čini 13% ukupnog električnog potencijala Srbije.

3.6 Ekonomija

Područje karakterizira privreda koja posluje ispod nivoa i koja se pogoršala kao posljedica marginalizacije regiona i nestabilnosti u 1990-im. Relativna izoliranost većeg dijela regiona u odnosu na spoljna tržišta, kao i nizak nivo investicija, doveli su do ograničene privredne ekspanzije. Zatvaranje i restrukturiranje starijih, nekonkurentnih i zastarjelih proizvodnih postrojenja je doprinijelo nezaposlenosti u regionu. Međutim, izvjesni oporavak je ipak nastupio sa napredovanjem obnove u privredi.

3.6.1 BDP

U BiH, u periodu intenzivne obnove privrede između 1995. i 2003. godine primijećene su visoke stope rasta (iznad 7% godišnje) u BDP. Državni nivo BDP iznosi 2,100 EUR.

U Srbiji BDP prihvatljivog programskog područja iznosi 2.800 EUR po glavi stanovnika, što čini 70% od državnog nivoa u 2005. Godišnji rast tokom posljednjih 5 godina procjenjuje se na 2,5%.

Prekogranični program

3.6.2 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Povoljni uslovi za poljoprivrednu proizvodnju jedna su od prednosti prihvatljivog programskog područja. Procjenjuje se da je oko 20-25% radno sposobnog stanovništva ove oblasti zaposleno u ovom sektoru. Osim u južnom planinskom dijelu, zemljište i klima su idealni za širok spektar kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda i uzgoj stoke, uključujući organsku proizvodnju hrane. Međutim, postoji niz negativnih trendova koji ograničavaju produktivnost i konkurentnost.

U Srbiji, gazdinstva u privatnom vlasništvu nisu uključena u zvaničnu statistiku. Dominacija malih porodičnih farmi, upravljanje tradicionalnim metodama, bez pristupa modernoj opremi čini ovaj sektor relativno neproaktivnim po standardima EU.

U BiH, 57% poljoprivrednog zemljišta je u privatnom vlasništvu. Međutim, obradivo zemljište je smanjeno zbog zanemarivanja i korištenja u druge svrhe. Stočarstvo je u padu, smanjeno je za 50% od 1990. godine. Veći poljoprivredni konglomerati trenutno prolaze kroz proces restrukturiranja i privatizacije, i trpe štetu zbog lošeg pristupa i kapitalu i tržištu, i zbog nedefiniranog pravnog statusa.

Usklađenost sa propisima Evropske unije o poljoprivrednim proizvodima je nepotpuna. Visoki troškovi transporta za dopremanje proizvoda na tržište predstavljaju zajednički problem za obe zajednice.

3.6.3 Industrija

Značajna industrijska baza je prisutna u cijelom prihvatljivom programskom području. Uprkos problemima, ovaj sektor ostaje temelj privrede ovog kraja i nalazi se u procesu restrukturiranja. U principu, problemi u sektoru mogu se sažeti kao: niska produktivnost rada, bolan proces restrukturiranja tradicionalnih industrija, nedostatak investicijskog kapitala, nizak nivo izvozne orijentacije i - uz nekoliko izuzetaka - nedostatak konkurentnosti, nizak nivo inovacija i saradnje sa istraživačkim i razvojnim institucijama i nedostatak umrežavajućih veza između zajedničkih sektora. Postoji trend dalje koncentracije industrijskog potencijala u urbanim sredinama, dok su periferne oblasti u opadanju. Sve u svemu, primjetan je nizak nivo poslovanja i menadžerskih znanja.

Industrijski sektor je bio glavni segment privrede BiH u programskoj oblasti, što je činilo skoro 50% zaposlenosti i investicija u periodu do 1990. Značajno prekogranično kretanje roba bio je redovan proces u tom periodu, a koji je sada potrebno ponovo uspostaviti. Glavne aktivnosti područja su: industrija, proizvodnja energije i rudarstvo, koncentrirani uglavnom u tuzlanskom basenu i poljoprivredna industrija koja se bazira na industriji, i koja je koncentrirana po Posavini i Semberiji (u opštinama Bijeljina i Brčko), i u Zvorniku u središnjem dijelu. Nema industrijskih aktivnosti u južnom dijelu.

Danas, nepovoljni ekonomski i finansijski uslovi, posljedice razaranja i migracije stanovništva, nedostatak kapitala, zastarjelost tehnologije, niska iskorišćenost kapaciteta i gubitak tržišta značajno su smanjili privrednu snagu regiona.

Prekogranični program

Slično je i u Srbiji, industrijsku bazu u prihvatljivom programskom području karakteriziraju nedovoljno iskorišćeni kapaciteti i zastarjeli objekti. Izvjestan broj velikih industrijskih pogona nalazi se u ovom području. Najvažniji od njih je "Matroz" Fabrika celuloze i papira u Sremskom okrugu, koja se trenutno nalazi u procesu privatizacije. Slijedeće ključne industrijske aktivnosti su prisutne: prehrambena, drvno-prerađivačka, industrija namještaja, industrija lakih metala, tekstilna industrija i hemijska industrija.

Privatizacija državnih poduzeća se i dalje nastavlja, često dovodeći do značajne nezaposlenosti. Međutim, kompanije koje su sposobne da prođu kroz promjene u kratkom roku, uz kreiranje održive i konkurentne industrijske i proizvodne baze u dugoročnom periodu, predstavljati će osnovu za privredni razvoj prihvatljivog programskog područja.

3.6.4 Sektor MSP

Razvoj MSP je glavni stub politika obiju vlada, kao sredstvo za postizanje dinamičnog nivoa privredne ekspanzije koja je potrebna u prihvatljivom programskom području kako bi se dostigao privredni paritet sa evropskim susjedima. Međutim, kultura poduzetničkog duha nije dobro razvijena u prihvatljivom programskom području. Pored toga, većina MSP su mikro poduzeća, porodični koncerni, uglavnom prodavnice i manje usluge. Oni ne ostvaruju značajan doprinos u ukupnoj privredi i nude veoma ograničene mogućnosti zapošljavanja.

U BiH, iako se broj MSP gotovo učetvorostručio od 1990, kada se uporedi s dinamikom rasta malih poduzeća u zemljama u okruženju, situacija se i dalje smatra nezadovoljavajućom.

U Srbiji, nedostatak povoljnih načina finansiranja, teškoće u pristupu kreditnim linijama, birokratske procedure, poreska politika, nemogućnost pristupa novim tržištima i nedostatak kvalificirane radne snage u prihvatljivom programskom području predstavlja prepreke za razvoj sektora MSP. Ipak, sektor MSP predstavlja značajan izvor zapošljavanja. 28% svih zaposlenih u prihvatljivom programskom području radi u registriranim kompanijama (uključujući vlasnike) i one su najznačajniji izvor samozapošljavanja.

3.6.5 Usluge

Osim turizma, usluge se ne smatraju posebnim sektorom srbijanske ili bosanskohercegovačke privrede, i, sa statističke tačke gledišta, nalaze se u paketu sa ostalim sektorima privrede. Međutim, obe zemlje priznaju da dobro razvijen sektor usluga doprinosi pozitivnom razvoju privrede, stvarajući zaposlenje i pružajući valorizaciju postojećih industrija i poduzeća.

3.6.6 Regionalni i lokalni razvoj

Sa obe strane granice postoji značajan broj nevladinih organizacija i inicijativa zajednice da se stimulira regionalni privredni rast. Širom graničnog područja postoje Privredne komore, Regionalni centri za razvoj malih i srednjih poduzeća, i agencije za revitalizaciju zajednice.

U BiH postoji pet regiona i svaki pokriva po jedna Regionalna razvojna agencija:

1. ARDA pokriva sjevero-zapadni region
2. NERDA pokriva sjevero-istočni region

Prekogranični program

3. REDAH pokriva hercegovački region
4. REZ pokriva centralni region
5. SERDA pokriva sarajevski region.

Regionalne razvojne agencije (RRA) osnovane su od strane javnog, privatnog i nevladinog sektora, i doprinose ukupnom privrednom razvoju. One su osnovane kao sredstvo za podršku privrednoj obnovi, stvaranju novih radnih mjesta i ljudskih resursa i razvoja infrastrukture.

Strateški planovi lokalnog privrednog razvoja u Srbiji su završeni i usvojeni u 8 opština programskog područja, a nacrti su spremni za još dvije opštine. U ovim dokumentima prioriteti su poljoprivreda, prehrambena industrija i turizam.

Ove organizacije su ključni igrači u prekograničnom programu jer obezbjeđuju direktnu vezu sa potencijalnim korisnicima, kao i direktne međuljudske kontakte sa lokalnim stanovništvom u prihvatljivom programskom području. Uprkos sporom startu, oni uživaju visok stepen pouzdanosti i povjerenja i u poziciji su da snažno podrže programe ove vrste.

3.6.7 Turizam

Turistička industrija je razvijenija u srbijanskom dijelu pogranične oblasti, nego u BiH, iako ova zemlja posjeduje izuzetne prirodne, kulturne i historijske lokacije i ima dobar položaj za turizam. Rijeka Drina, označavajući granicu između zemalja, može da ponudi veliki broj vodenih turističkih aktivnosti.

Region planine Zlatibor je poznata turistička destinacija za Srbe, i posjeduje mnoge objekte za sport, porodicu, kongrese i medicinski turizam.

Razvoj turizma u BiH je jasna prilika za južni dio prihvatljivog programskog područja koje je manje obdareno industrijom i poljoprivredom. Turizam može da obezbijedi područje dodatnim zapošljavanjem i privrednim mogućnostima za rast. U obe zemlje zaštita izvanrednog prirodnog okruženja je prioritet, i biti će u ravnoteži u odnosu na nekontroliran razvoj turizma.

3.7 Ljudski resursi

3.7.1 Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni kapaciteti na nivou osnovnih i srednjih škola i fakulteta postoje u pograničnim područjima obe zemlje. Tri potpuno opremljena univerziteta u Tuzli, Sarajevu i Istočnom Sarajevu nalaze se u prihvatljivom programskom području. Iako se obrazovne ustanove na primarnom nivou smatraju adekvatnim, one na sekundarnom nivou su opisane kao zastarjele i neadekvatne, jer im nedostaju moderna IT oprema i laboratorije. Međutim, srtukovne obrazovne institucije se nalaze u većim gradovima i mjestima. U BiH, veliki procenat djece školskog uzrasta, često iz etičkih manjina, je odsutan iz škole. Mogućnosti postoje da se ispravi ovaj problem, koji ima implikacije na razvoj ovog konkretnog prihvatljivog programskog područja. U Srbiji, nedostatak specijaliziranih srednjih škola koje ispunjavaju važeće standarde doveo je do migracija u veće gradove, gdje postoje bolji uslovi.

Prekogranični program

Istraživanje i razvoj u regionu skromno su organizirani na univerzitetima i istraživačkim institutima. Pored Užica, ne postoje značajniji centri za istraživanje i razvoj u prihvatljivom programskom području.

3.7.2 Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Kombinacija prelaska na tržišnu ekonomiju, zatvaranje ili opadanje tradicionalne teške industrije, generalno nizak nivo obrazovanja i turbulentna situacija u regionu dovela je do natprosječne nezaposlenosti i migracija radne snage iz prihvatljivog programskog područja. U Srbiji, stopa nezaposlenosti je iznad 22%, a među osobama u dobi od 25 do 49 godina starosti i preko 60%. U BiH, potreba da se rekonstruira veći dio infrastrukture ove oblasti u početku je smanjila nezaposlenost, ali osnovna nepovoljna ekonomska situacija je obrnula ovaj trend, osim u Bijeljini, koja predstavlja magnet za migrante koji traže posao. Danas 54% osoba u dobi od 16 do 30 godina starosti izražava želju da napusti zemlju kako bi ostvarili bolji ekonomski standard života.

3.8 Okoliš i priroda

Veći dio prihvatljivog programskog područja karakterizira čist okoliš sa niskim nivoom zagađenja.

Prihvatljivo programsko područje se nalazi između tri rijeke: Bosne na zapadu, Save na sjeveru i Drine, koja dijeli područje na dva dijela. Planinski i slabo naseljeni južni dio ima veliku biološku raznovrsnost flore i faune. Zlatibor, Fruška gora, Golija, Tara, Zlatar, Jahorina, Bjelašnica i Igman su planine koje su pod gustom šumom, nezagađene, i sadrže mnoge prirodne resurse.

U Zlatiborskom okrugu, planina Zlatibor pokriva 300 km² na nadmorskoj visini od oko 1.000 m, sa najvišim vrhom od 1.496 m. Tara, najveći nacionalni park Srbije obuhvata 220 km² i pokrivena je gustim, očuvanim šumama jele, smrče, bukve i borova, kao jedna od najboljih i najočuvanijih u Evropi. To je jedino mjesto na svijetu gdje je veoma rijetka vrsta – Pančićeva omorika našla svoje prirodno stanište. Osim toga, planina Golija je pod zaštitom UNSECO-a definirana kao prirodni rezervat biosfere, i ona pokriva 53.804 hektara sa najvišim vrhom od 1.833 m.

U prihvatljivom programskom području, ali bliže granici sa Crnom Gorom, nalazi se Sutjeska, najstariji nacionalni park u BiH. Obuhvatajući 17.500 ha, ona obuhvata Perućicu, jednu od posljednjih evropskih prašuma, i planinu Maglič, sa najvišim vrhom u BiH. To je posljednje evropsko stanište mrkog medvjeda, a stanište je i za vukove i orlove.

3.9 Kultura

Prihvatljivo programsko područje posjeduje bogatstvo kulturnih dobara, pokazujući različitu historijsku, kulturnu i vjersku pozadinu regiona. Konkretno, jugozapadna Srbija obiluje srednjovjekovnim crkvama i manastirima. U BiH snažan duh sportske kulture zemlje ogleda

Prekogranični program

se u postojanju sportskih dvorana i sportskih centara, od kojih je mnogima potrebna popravka. Škole i fakulteti ovog područja organiziraju kulturne aktivnosti i festivale.

3.10 Kratak pregled nedostataka, razlika i potencijala za razvoj

Prihvatljivo programsko područje između BiH i Srbije sadrži veliku raznovrsnost predjela, resursa, stanovništva i privrede. Pošto nisu postojale formalne granice prije raspada bivše SFRJ, ove dvije zemlje dijele i zajednički historijat saradnje. Međutim, nedavni turbulentni događaji ostavili su privrede obiju zemalja u gorem stanju nego prije 1990, i sa opadajućim brojem i manje produktivnim stanovništvom. Ipak, veći dio privredne osnove je sačuvan, i obe privrede pokazuju skroman napredak. Međutim, zastarjela proizvodna i poljoprivredna oprema i transportna infrastruktura zahtijevaju hitnu modernizaciju i popravku.

Zbog opadanja privrednih aktivnosti, nedostatka pristupa tržištima i rekonstrukcije teške industrije, došlo je do rasprostranjenog zapošljavanja i migracije mlađeg stanovništva izvan područja. Poljoprivredni sektor, kojem je također potrebna modernizacija, proizvodi visoko kvalitetnu hranu na plodnom zemljištu koje se navodnjava putem obilne riječne mreže u ovoj oblasti.

Putnoj mreži prihvatljivog programskog područja također je neophodna modernizacija. Ne postoje veći autoputevi u ovoj programskoj oblasti. Sistem puteva u južnom dijelu sastoji se uglavnom od uskih lokalnih puteva. Željeznički sistemi u obe zemlje rade ispod svojih punih kapaciteta, i hitno su im potrebne investicije, posebno u BiH.

Sektor MSP je u porastu; međutim njegov uticaj na privrede dvije zemlje je do sada zanemarljiv.

Područje ima izuzetne prirodne ljepote i resurse. Turizam je dobro razvijen ali nedovoljno iskorišten sektor u Srbiji. U BiH on je tek počeo da se razvija. Posebno u planinskom južnom dijelu prihvatljivog programskog područja i duž rijeke Drine, postoje brojne mogućnosti za razvoj ili stvaranje širokog spektra turističkih aktivnosti. Zaštita okoliša ovog izuzetnog okruženja je od velike važnosti, jer novi komercijalni i industrijski razvoji prodiru prema šumskim i riječnim sredinama.

U zaključku, prihvatljivo programsko područje ima jasnu potrebu za velikim investicijama u svim sektorima: javnom, privatnom, sektoru ljudskih resursa, putnoj i drugoj infrastrukturi. Postojanje međunarodne granice između zemalja podrazumijeva uvođenje značajnog obima novih regulatornih mjera koje će snažno uticati na svakodnevne prekogranične aktivnosti, uključujući i uvoz i izvoz prehrambenih proizvoda manjeg obima od strane lokalnog stanovništva, kao i poljoprivredna kretanja na komercijalnoj osnovi. Operacije u okviru ovog programa prekogranične saradnje stvoriti će i ojačati će partnerstvo i promovirati će mreže u obe zemlje, čime se može riješiti pitanje nezaposlenosti kroz otvaranje novih radnih mjesta u kratkom roku.

Predložena strategija, stoga, biti će usmjerena na izgradnju mreže i sinergija za podsticanje privrednog razvoja, fokusirajući se na:

Prekogranični program

- Stvaranje povoljnih uslova za razvoj MSP u prihvatljivom programskom području;
- Održavanje visokog kvaliteta okoliša u prihvatljivom programskom području kao ekonomskog resursa, ~~saradjući~~ u zajedničkim inicijativama zaštite i eksploatacije.

Da bi se ostvario strateški cilj programa, prvo će biti neophodno da se uspostavi zajednički okvir u kojem saradnja između zainteresiranih strana može da napreduje.

Prekogranični program

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Istorijske veze omogućavaju solidnu osnovu za kulturno razmijevanje, izgradnju povjerenja i prekograničnu saradnju; • Nema jezičkih barijera u prihvatljivom programskom području; • Dobro uspostavljena prekogranična međuljudska saradnja i saradnja NVO 	<ul style="list-style-type: none"> • Negativan prirast stanovništva vodi do nepovoljnih demografskih trendova. • Unutrašnje ekonomske migracije u urbane centre i emigracija osiromašuje pogranično područje u smislu obrazovane i produktivne radne snage; • Nizak životni standard i povećavanje starosne dobi kod ruralnog stanovništva; • Zajedničko kulturno naslijeđe nije imalo uticaja na koncept zajedničkog identiteta
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Pozitivan regionalni identitet i programi regionalnog razvoja (nabirajući će privredni i socijalni razvoj usmjeren na zadržavanje – i privlačenje – mladih u području; • Razvoj ili ponovna izgradnja kulturnih i privrednih veza za stvaranje prilika za pozitivnu saradnju; • Prilike za multi-etničko stanovništvo za saradnju u izgradnji povjerenja između etničkih socijalnih grupa; • Prilike za medije i kulturne mreže u angažiranju pograničnog stanovništva u sudjelovanju u prekograničnim inicijativama; 	<ul style="list-style-type: none"> • Odsusivo ili neprovođenje, državnih i regionalnih programa za promoviranje regionalnog razvoja može u konačnici da ubrza migraciju; • Različiti demografski trendovi između južnih i sjevernih dijelova u pograničnom području mogu bi da izazovu neuravnotežen razvoj i dalju izolaciju pojedinih dijelova pograničnog područja; • Dalje ekonomske migracije u gradove i inostranstvo (naročito iz južnog dijela programskog područja) mogu ubrzati ekonomski pad u pograničnim oblastima.
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Idealni uslovi za organsku proizvodnju i proizvodnju kroz tradicionalnu poljoprivredu; • Postojeća industrijska baza (npr. tekstilna, hemijska, metalurška i prehrambena) prolazi kroz rekonstrukciju ka konkurentnijoj budućnosti; • Obilni dostupni prirodni resursi (voda, mineralno bogatstvo, termalni izvori, šume, itd.) u cilju podrške privrednog razvoja; • Strukture za regionalni i lokalni razvoj (kancelarije Lokalnog ekonomskog razvoja, agencije za MSP, Privredne komore, Regionalne razvojne agencije, turističke agencije) uvedene su sa obe strane granice sa stranim agencijama za ublažavanje socijalne ekskluzije i obrtanje privredne stagnacije; • Značajan broj MSP širom pograničnog područja; • Iskustvo prekogranične opštinske saradnje i predstavljanje opština postoji u pograničnom području; • Evoregija Sava-Drina-Majeвица je uspostavljena radi podrške intezivirane saradnje između opština; • Područje je važan generator hidro-električne energije; • Osnovna turistička infrastruktura već postoji, naročito za zimski turizam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obema stranama nedostaju snažni politički okviri za lokalni ekonomski razvoj; • Slaba privreda u pograničnom području oslanja se na finansiranja centralne vlasti za održavanje stanovništva i subvencioniranje industrije; • Nedostatak dostupnosti državnih i regionalnih fondova, i uočeni rizici za izvore inostranih direktnih investicija, inhibiraju modernizaciju i restrukturiranje zastarjelih i nekonkurentnih industrijskih i poljoprivrednih resursa graničnih područja; • Nedostatak institucija i laboratorija za standardizaciju i sertifikaciju poljoprivrednih proizvoda (posebno hrane) u BiH; • Sektor MSP predstavlja uglavnom mikro poduzeća sa ograničenim mogućnostima za zapošljavanje - sektor srednjih poduzeća je nerazvijen i nema efikasnu podršku za razvoj kapaciteta za apsorpciju radne snage, što smanjuje ukupan uticaj MSP na privredni rast; • Nizak nivo inovacija i ograničena saradnja između institucija za lokalna istraživanja i razvoj, javnih vlasti i tržišta radi ozbiljno onemogućava privredni razvoj; • Nedostatak smještaja visokog standarda i usluga podrške za turizam; • Centralni postupak donošenju odluka za regionalni razvoj dovodi do nedovoljne saradnje i koordinacije na lokalnom nivou.

Prekogranični program

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Korišćenje prednosti Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) u povećanju izvoznog potencijala; • Razvoj i unaprjeđenje mrežnih veza između privrednih sektora (npr. poljoprivredni, hemijski, šumarski, turistički) radi iskorištavanja prednosti lanca snabdijevanja i klastera za unaprjeđenje konkurentnosti; • Povećana podrška javnog sektora u razvijanju koordinirane zajedničke usluge za poslovnu podršku koje podstiču rast MSP, i izgradnja vještina upravljanja i kompetencija; • Podrška ciljanom razvoju specifičnih turističkih sektora: npr. ričke, banje, kulturni, poljoprivredni sektor i sektor divljine i prirode, itd. • Saradnja između istraživačkih i razvojnih institucija i industrije može podstaći inovacije i povećati konkurentnosti industrije, posebno u sjevernom dijelu pograničnog područja; • Jačanje kapaciteta za strateško planiranje, programiranje i realizaciju projekata, i u privatnom, i u javnom sektoru povećati će pristup izvorima finansiranja; • Podrška unaprjeđenju institucijske saradnje na nivou regionalnih i lokalnih vlasti kao što su Evroregioni, stalni opštinski odbori radi proširenja poslovnih mogućnosti; • Mapiranje privrednih resursa i poduzeta u programskom području, kao korak ka stvaranju mreže veza i razmjene iskustava radi pomaganja i vodenja privrednika i ciljanih investicija; • Dijeljenje zajedničkog upravljanja i iskustva među velikim proizvođačima energije u pograničnom području; • Zajednička identifikacija i planiranje privrednih razvojnih oblasti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak prilika za poduzetnike da imaju pristup visokokvalitetnim uslugama krojnim prema potrebama koje im pomazu da se bolje takmiče na globalnim tržištima; • Percepcija oblasti kao privrede sa niskom dodatnom vrijednosti; • Spora realizacija - ili nedostatak - relevantnih Državnih strategija, za podršku privrednog razvoju pograničnog regiona (Strategije regionalnog razvoja, uključujući Operativne planove, Državne razvojne planove za razvoj turizma, itd); • Centralizacija odlučivanja o privrednom razvoju otežava saradnju opština na lokalnom nivou; • Kašnjenja ili neizvjesnosti u procesu pridruživanja EU odvracaju strane investicije iz područja; • Neadekvatni podstacaji, subvencije i poreske olakšice i oslobodjenja za dalje stimuliranje zapošljavanja, inovacije i ulaganja u sektor MSP; • Nedostatak saobraćajne infrastrukture i nedovoljna koordinacija i saradnja u (između službi, marketinga, poljoprivrede, javnog sektora, itd) u turističkom sektoru ograničava eventualne mogućnosti; • Nastavljena zavisnost lokalnih vlada od centralnog budžeta umanjuje ulogu opština u lokalnom razvoju; • Nedostatak menadžerskih i poslovnih vještina u sektoru MSP srednje veličine rezultirati će fragmentiranim i nekoordiniranim poslovnim razvojem, smanjujući potencijalne koristi za privredu pograničnog područja.
<p style="text-align: center;">Snage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rasprostranjeno osnovno, srednje i visoko obrazovanje je dostupno širom pograničnog područja; • Univerziteti u Tuzli, Sarajevu i Istočnom Sarajevu, te blizina tehničkih centara i centara za stručno osposobljavanje podržavaju širok spektar specijaliziranih obrazovnih potreba (npr. učiteljski i pedagoški fakulteti, poljoprivredni fakulteti, itd); • Srbijanski i BiH lokalni ogranci Državne službe za zapošljavanje veš saraduju na 	<p style="text-align: center;">Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generalno govoreći, slaba obrazovna i kvalifikacijska struktura stanovništva, kao i neusuglašenost srednjeg i višeg obrazovanja u zadovoljavanju trenutne potrebe tržišta rada; • Nizak nivo učešća u osnovnom i srednjem obrazovanju u ruralnim područjima širom regiona (BiH); • Nedostatak kulture doživotnog učenja, posebno stranih jezika i kompjuterskih vještina; • Povećanje nezaposlenosti zbog viška kvalifikovane i nekvalficirane radne snage iz bivših

Prekogranični program

	<p>pokretanju razvoja javnih – i privatnih – službi za zapošljavanje; u ovom području;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postojanje međunarodno priznatih obrazovnih programa; • Politike za podsticanje uključivanja manjina u obrazovanje. 	<p>državnih poduzeća;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograničene mogućnosti zapošljavanja za nekvalificiranu radnu snagu; • Nedostatak savremenih, sektorski specifičnih, turističkih obrazovnih kapaciteta.
	<p>Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećana pažnja na programima edukacije i obuka prilagodjenih potrebama tržišta rada, praveći jaku vezu između obrazovanja i ekonomskih snaga i prednosti; • Razvoj prilika za adekvatne obuke/prekvalifikacije za višak radnika iz bivših državnih poduzeća u oblasti koje su relevantne za privredni razvoj pojurničnog područja; • Poboľšanje poslovnog upravljanja i poduzetničkih vještina kroz mehanizme poslovnog obrazovanja; • Razvoj prekograničnih mogućnosti za zapošljavanje mladih stručnjaka i izuzetno obrazovanih osoba putem saradnje između obrazovnih institucija i institucija tržišta rada; • Razvoj novih nastavnih programa, ispunjavanje međunarodnih standarda, radi podrške tehničkog i stručnog obrazovanja, uključujući učenje na daljinu za one sa slabim pristupom školama i fakultetima; • Obezbeđenje prevoza do škola u udaljenim i ruralnim područjima; • Povećan naglasak na inicijativama za smanjenje siromaštva i inicijativama socijalne uključenosti manjina 	<p>Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sporo usvajanje srednjoškolskih obrazovnih sistema povećati će jaz između ponude i tražnje na tržištu rada; • Ograničen pristup scoskog stanovništva formalnom obrazovnom sistemu zbog daljih migracija iz ruralnih prema urbanim centrima zadržati će ili pogoršati postojeće nedostatke; • Državne razvojne politike koje su nedovoljno razvijene da bi zadovoljile specifične potrebe za stvaranje radnih mjesta u programiranim područjima; • Nema promjena u začaranom krugu siromaštva, nedostatak obrazovanja i loši izgledi nezaposlenosti marginaliziraju pogranično područja i ometaju privredni razvoj.
	<p>Snage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni aerodromi Tuzla i Sarajevo nalaze se u regijama; • Postojanje osnovne mreže državnih, regionalnih i lokalnih puteva; • Dobro razvijena energetska mreža; • Postojanje mreža plovnih rijeka, uključujući lučke objekte u sjevernom dijelu područja; • Postojanje mnogih graničnih prelaza omogućava efikasnu prekograničnu privredno-kulturnu saradnju; • Dobra telekomunikacijska infrastruktura. 	<p>Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuravnotežena saobraćajna infrastruktura marginalizira južno pogranično područje i inhibira investicije; • Nedostatak kvalitetne putne mreže u pravcu istok-zapad ograničava prekograničnu trgovinu; • Loši lokalni putevi u južnom dijelu povećavaju izolaciju zajednica; • Nedostatak brzih autoputeva u cijelom području; • Vecini puteva je neophodna radikalna modernizacija ili popravak; • Loša mreža javnog prevoza smanjuje mobilnost stanovništva; • Putna i željeznička mreža ne može da se nosi sa povećanim saobraćajem; • Prostorno planiranje i postupci koji su rezultirali novim urbanim sredinama, posebno u

Prekogranični program

Prilike	Prijetnje
<p>turističkim centrima.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećana saradnja između javnih (lokalnih i regionalnih) aktera u zajedničkim politikama planiranja saobraćaja; • Unaprijeđenje odabranih graničnih prelaza za povećanje prekograničnog saobraćaja i privredne saradnje; • Rekonstrukcija puteva, regionalnih aerodroma, i razvoj infrastrukture koja je povezana sa turizmom (kao što su ski centri, sportski objekti, planinarske i biciklističke staze, itd.) kako bi se poboljšao pristup turistima u obe zemlje; • Plan za izgradnju koridora VC u BiH koji bi obuhvatio dio Sarajevskog regiona; • Povećana konverzijska upotreba riječnog i željezničkog saobraćaja. <p>Snage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tri glavne rijeke pružaju pograničnoj oblasti obilno vodosnabdijevanje; • Postojanje Nacionalnih parkova u području (npr. Tara – SRB, Sutjeska BiH); • Velika netaknuta pošumljena područja i nezagađeni vodeni resursi pružaju jedinstvena staništa za rijeku floru i faunu (npr. mliki medvjedi); • Okvirni politika su formirani radi uspostavljanju regionalnih deponija na regionalnom prekograničnom nivou; • Južni dio područja je netaknuta i nezagađena oblast, zbog ograničenih industrijskih aktivnosti; • Rastuća svijest o potrebi zaštite okoliša među zajednicama u prekograničnom području; • Veliki dijelovi pograničnog područja pružaju regionalnu bazu za proizvodnju organske hrane; • NVO sektor je trenutno aktivan u aktivnostima zaštite okoliša. <p>Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajednička održiva upotreba ekoloških usluga i tehnologija za održavanje čistih nezagađenih prirodnih resursa; • Saradnja regionalnih i lokalnih institucija za zaštitu okoliša; • Zajedničke inicijative za očuvanje prirodnih resursa u pograničnim područjima (npr. očuvanje rijeke Drine) • Razvoj zajedničkog pristupa informacijama (baze podataka, spiskovi, razmjena 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerazvijenost saobraćajne infrastrukture ograničiti će privredni rast u pograničnim područjima; • Spora realizacija državnog strateškog pristupa za investiranje u infrastrukturu može da dovede do neuravnoteženog ili statičnog regionalnog razvoja; • Nedostatak prostornih planskih politika i imovinsko-vlasnička pitanja mogu rezultirati odlaganjem implementacije infrastrukturnih projekata; • Poboljšanja u saobraćaju i infrastrukturi u izrazitim planinskim područjima mogu biti ograničena visokim troškovima izgradnje i pristupa, posebno u južnom djelu. <p>Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak praksi za odlaganje čvrstog otpada, reciklaže, kanalizacija i obrade otpadnih voda dovelo je do povećanog zagađenja prirodnih vodnih resursa; • Postojanje velikog broja deponija bez nadzora u ruralnim oblastima; • Nedostatak komunikacije i suradnje između inicijativa za zaštitu okoliša i zaštitu prirode; • Nizak nivo ekološke svijesti kod stanovništva; • Veoma malo iskustva u koordiniranim aktivnostima za borbu protiv zagađenja i sprovođenja propisa EU u javnim ili privatnim sektorima; • Eksplozivna sredstva kao ostaci iz rata ograničavaju pristup unutrašnjosti (BiH); • Nekontrolirana izgradnja u turističkim područjima povećava probleme zaštite okoliša. • Nedostatak svijesti o ekološkim propisima EU;
<p>Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećana saradnja između javnih (lokalnih i regionalnih) aktera u zajedničkim politikama planiranja saobraćaja; • Unaprijeđenje odabranih graničnih prelaza za povećanje prekograničnog saobraćaja i privredne saradnje; • Rekonstrukcija puteva, regionalnih aerodroma, i razvoj infrastrukture koja je povezana sa turizmom (kao što su ski centri, sportski objekti, planinarske i biciklističke staze, itd.) kako bi se poboljšao pristup turistima u obe zemlje; • Plan za izgradnju koridora VC u BiH koji bi obuhvatio dio Sarajevskog regiona; • Povećana konverzijska upotreba riječnog i željezničkog saobraćaja. <p>Snage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tri glavne rijeke pružaju pograničnoj oblasti obilno vodosnabdijevanje; • Postojanje Nacionalnih parkova u području (npr. Tara – SRB, Sutjeska BiH); • Velika netaknuta pošumljena područja i nezagađeni vodeni resursi pružaju jedinstvena staništa za rijeku floru i faunu (npr. mliki medvjedi); • Okvirni politika su formirani radi uspostavljanju regionalnih deponija na regionalnom prekograničnom nivou; • Južni dio područja je netaknuta i nezagađena oblast, zbog ograničenih industrijskih aktivnosti; • Rastuća svijest o potrebi zaštite okoliša među zajednicama u prekograničnom području; • Veliki dijelovi pograničnog područja pružaju regionalnu bazu za proizvodnju organske hrane; • NVO sektor je trenutno aktivan u aktivnostima zaštite okoliša. <p>Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajednička održiva upotreba ekoloških usluga i tehnologija za održavanje čistih nezagađenih prirodnih resursa; • Saradnja regionalnih i lokalnih institucija za zaštitu okoliša; • Zajedničke inicijative za očuvanje prirodnih resursa u pograničnim područjima (npr. očuvanje rijeke Drine) • Razvoj zajedničkog pristupa informacijama (baze podataka, spiskovi, razmjena 	<ul style="list-style-type: none"> • Spor razvoj infrastrukture povezano sa zaštitom okoliša može smanjiti atraktivnost regiona i imati negativan uticaj na dobiti lokalnog stanovništva; • Spora implementacija državnih i lokalnih strategija za zaštitu okoliša; • Slabo provođenje i neadekvatno finansiranje ekoloških inicijativa imati će dugoročne efekte na okoliš; • Spor napredak u rješavanju ekoloških sredstava zaoštalih iz rata odložiti će buduću

Prekogranični program

<ul style="list-style-type: none"> • Informacija o glavnim zagadivačima u graničnoj oblasti • Zajednički programi za revitalizaciju postojećih i izgradnju modernih deponija otpada; • Zajedničke inicijative za upravljanje nacionalnim parkovima; • Eksploatacija obnovljivih energetske potencijala; • Inicijative saradnje u upravljanju kod katastrofa, i vanredni servisi.	<p>pristup dijelovima u unutrašnjosti BiH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehnike upravljanja otpadom su još uvijek na najnižim nivoima u prekograničnim područjima, i predstavljaju veliku opasnost za okoliš. • Neprorjeno intenziviranje poljoprivrede može prouzrokovati dalje zagađenje voda.
---	---

DIO II PROGRAMSKA STRATEGIJA

1. Iskustvo u prekograničnim aktivnostima

Ovaj IPA prekogranični program je najnovija inicijativa kojom se proširuje politika EU za promociju saradnje između zemalja u pograničnim regionima centralne i istočne Evrope i susjednih regiona u EU, i drugim zemljama kandidatima iz centralne i istočne Evrope.

Od 2007. kao jedinstveni integrirani Instrument za pretpristup, IPA zamjenjuje ranije instrumente: Phare, ISPA, SAPARD, Turski pretpristupni instrument i CARDS. Kao Komponenta II IPA prekogranična saradnja ima za cilj pripremiti zemlje kandidate i potencijalne zemlje kandidate za buduće upravljanje strukturnim fondovima EU. Shodno tome, ova komponenta realizirati će se putem Višegodišnjeg prekograničnog programa.

I Srbija i Bosna i Hercegovina imaju iskustva sa prekograničnom saradnjom na svojim spoljnim granicama. Srbija ima iskustva sa četiri programa, sa Bugarskom, Rumunijom, Mađarskom i Italijom, kao i sa transnacionalnim programima - CADSES. Bosna ima ograničeno iskustvo, jer je učestvovala u programu sa Italijom i u programu CADSES.

Ovaj programski dokument je usklađen sa gorepomenutim EU programima i državnim strategijama, kao što je pomenuto u dijelu četiri.

1.1 Naučene lekcije

Bosna i Hercegovina

U periodu do 2004. godine, zainteresirane strane BiH učestvovala su u 17 projekata u okviru INTERREG IIIA Italija-jadranski program uglavnom sa doprinosom "u naturi". Većina njih su samo formalno uključene u projekte prekogranične saradnje sa italijanskim partnerima kao vodećim partnerima, ali iskustvo stečeno u tom periodu i veze uspostavljene sa partnerima iz Italije predstavljaju dobru osnovu za nastavak saradnje.

Prvo pravo iskustvo u projektima prekogranične saradnje i transnacionalne saradnje stečeno je kroz poslednji Poziv za dostavljanje prijedloga projekata u dva Nova programa za susjedstvo, u kojima je BiH učestvovala u periodu 2004 - 2006: INTERREG IIIA Italija-jadranski NPS i INTERREG IIIB CADSES transnacionalni program.

Poslednji Poziv za dostavljanje prijedloga za CADSES program rezultirao je sa dva projekta, uključujući partnere iz BiH sa zahtjevom za finansiranje iz regionalnih fondova CARDS 2004-2006, dok je od 93 projekta koji su odobreni u okviru Jadranskog NPS 28 projekata uključivalo BiH partnere sa takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata pokazao je da postoji značajno interesovanje BiH partnera za ovu vrstu programa. Međutim, razumijevanje zahtjeva u vezi sa modalitetima, kvalitetom i veličinom NPS projekata koji ukazuju na nivo aktivnosti koje se sprovode u BiH i dalje je na niskom nivou.

U pogledu prekogranične saradnje na unutrašnjim granicama, s obzirom na početnu fazu ovog programa, suviše je rano da se identificiraju naučene lekcije, ali je vrijedno spomena da interes, pa čak i pojedine inicijative za početak saradnje preko granica, zaista postoji na

Prekogranični program

lokalnom nivou. S druge strane, relativno veće raspodjele granta, koji je dostupan u okviru IPA programa prekogranične saradnje, predstavljati će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su finansijski kapaciteti mali.

Republika Srbija

Sa uvođenjem Novog susjedskog partnerstva 2004-2006, omogućeno je finansiranje za srpske partnere radi njihovog uključivanja u projekte. Zahvaljujući ovoj inicijativi i prvom programu sa Mađarskom, srpski partneri stekli su znanja i vještine od svojih prekograničnih partnera i izgradili kapacitete da samostalno pripremaju i sprovode projekte prekogranične saradnje u budućnosti.

U isto vrijeme se povećavaju kapaciteti na centralnom nivou za koordinaciju ovih programa. Može se zaključiti slijedeće:

- uspostavljanje kancelarija na lokalnom nivou pokazalo se od izuzetnog značaja za dobar kvalitet obavljenog posla u MIER (Ministarstvu ekonomskih odnosa)/MFIN (Ministarstvo finansija). Nedovoljno pažnje se posvećuje nerazvijenim područjima, tako da dodatni uslov za korisnike iz pograničnih područja da dođu u Beograd na konsultacije negativno utiče na javno mnjenje o Programima;
- nastavljanje sa organiziranjem radionica i info-dana sa jednakim intenzitetom i jače fokusiranje na određene ciljne grupe (srednje škole, udruženja studenata, fakulteti, kulturne institucije, sportska udruženja, nerazvijene opštine), zbog slabih kapaciteta koji su tamo primjetni; organiziranje radionica, seminara, okruglih stolova u periodima koji nisu u vezi sa pozivima za prijedloge (kontinuiran rad); detaljne projektne ideje sa primjerima, davanje više informacija o samom formularu za prijavu; radionice posvećene logici matrice i upravljanja projektnim ciklusima. Uzimajući u obzir da su osnovni problemi primjetni u mnogim prijavama (priprema budžeta, definiranje osnovnih logika projekta, dostavljanje kompletne dokumentacije ...), neophodno je organizirati jednodnevne ili dvodnevne interaktivne radionice za pružanje svih neophodnih informacija manje iskusnim organizacijama; Kontinuiran rad na organiziranju foruma za traženje partnera;
- više obuka o tenderskoj dokumentaciji i evaluaciji za zaposlene u MIFIN i za korisnike;

2. Strategija saradnje

2.1 Rezime zaključaka iz opisa područja

Veći dio analize i opisa koji su obezbijedeni za prekogranični program prihvatljivih područja u Srbiji i BiH mogu se primijeniti na cijelu zemlju. Međutim, uprkos relativnom uspjehu nekih lokaliteta, veliki dijelovi prihvatljivih područja su marginalizirani, i trpe loše životne standarde zbog njihove udaljenosti od, i zbog nepristupačnosti prema, važnim tržištima, kao i zbog njihove zavisnosti od niskoprotivnih poljoprivrednih aktivnosti. Visoka stopa nezaposlenosti posebno u seoskim i bivšim područjima sa intenzivnom industrijom doveli su do migracija kvalificirane radne snage u gradove i inostranstvo, ostavljajući za sobom staru i uglavnom nekvalificiranu radnu snagu koju je teško zaposliti bez prekvalifikacija. Ipak, osnovna sredstva za proizvodnju, uključujući industrijsku bazu, sirovine i poljoprivredu, su

Prekogranični program

ipak prisutni. Odsustvo značajnijih jezičkih barijera je ključna prednost ove oblasti, što pojednostavljuje proces saradnje u cilju postizanja višeg životnog standarda i mogućnosti zapošljavanja. Ipak, svi ključni sudionici moraju biti vođeni u prilagođavanju realnostima tržišne privrede. Prekogranični program može biti instrument za promoviranje saradnje glavnih sudionika u programskoj oblasti na optimalizaciji ovih mogućnosti putem razmjene iskustava i poduzimanja zajedničkih aktivnosti.

Ova oblast je pretrpjela velike potrese i kidanje veza tokom protekle dvije decenije, što je ostavilo njenu privrednu proizvodnju na približno istom nivou kao i u 1991. godini. Glavni zaključci povodom prepreka za ekonomski rast su: loše stanje putne i željezničke infrastrukture, zastarjela industrijska baza, nekvalificirana radna snaga i visoki dodatni troškovi usaglašavanja sa regulatornim okvirom za takmičenje na međunarodnom planu. Ogroman i uglavnom netaknut okoliš područja može se posmatrati kao privredni resurs koji se može selektivno eksploatirati. Međutim, prisustvo neadekvatnog otpada i kanalizacije, porast nekontrolirane izgradnje, nekontrolirano uništavanje šuma i neregulirana ekstrakcija sirovina neminovno će imati dugotrajan negativan uticaj na okoliš i eventualno umanjiti njegovu ekonomsku ulogu.

Glavni prioritet je ubrzavanje ekonomskog razvoja programske oblasti stvaranjem mogućnosti za zapošljavanje u relativno kratkom periodu (3-5 godina). Prekogranična saradnja može da pomogne ovaj napredak kroz zajedničke napore da se stimulira privredni rast provođenjem slijedećeg strateškog pristupa.

2.2 Opšti strateški cilj Prekograničnog programa

Opšti strateški cilj programa prepoznaje potrebu da se stimulira privreda, fokusirajući se na izgradnju mrežnih veza koje povezuju ljudske, prirodne i ekonomske resurse oblasti.

STRATEŠKI CILJ

Zblizavanje ljudi, zajednica i privreda prihvatljivog programskog područja kako bi zajedno sudjelovali u razvoju kooperativnih područja koristeći ljudske, prirodne i privredne resurse i prednosti.

OPŠTI CILJ

Stimuliranje privrede i smanjenje relativne izolacije programskog područja jačanjem zajedničkih institucijskih mreža i kapaciteta ljudskih resursa.

2.3 Specifični ciljevi

Opšti cilj programa, zajedno sa ključnim elementima strategije izvedene iz SWOT analize, doveo je do formuliranja slijedećih specifičnih ciljeva, uz fokusiranje na ono što je potrebno postići:

1. unaprijeđenje institucijskih okvira za razvoj MSP u programskom području;
2. razvoj turizma kao ključnog sektora granične ekonomije;
3. promoviranje prekogranične saradnje u oblasti trgovine i pristupa tržištima;

Prekogranični program

4. (ponovno) uspostavljanje prekogranične sinergije između poslovnih organizacija i organizacija za podršku trgovini na promoviranju zajedničkih inicijativa za saradnju;
5. održavanje visokog kvaliteta okoliša u programskom području kao privrednog resursa od strana koje saraduju u zajedničkim inicijativama za zaštitu i eksploataciju;
6. jačanje prekogranične međuljudske interakcije za jačanje kulturnih i sportskih veza i za zajedničko sudjelovanje u aktivnostima od obostranog interesa.

Prethodno navedeni specifični ciljevi se fokusiraju na uspostavljanje zdrave osnove za zajedničke aktivnosti u programskom području. Program će također uzeti u obzir i slijedeće osnovne principe:

- jednake mogućnosti za sve;
- ispunjavanje posebnih potreba onih koji su ugroženi, lica sa invaliditetom ili onih iz etničkih ili manjinskih grupa;
- zaštita prirodnog i sagrađenog okoliša u cilju podrške održivog razvoja;
- partnerstvo i zajedničko vlasništvo nad aktivnostima, osim u slučaju Strateških projekata (vidjeti u nastavku).

3. Prioritet i mjere

Strateški i specifični ciljevi usko su usmjereni na ostvarivanje rezultata i povoljnih ishoda koji se odnose na specifične potrebe područja. SWOT analiza ukazuje na to da pomoć Programa treba da bude koncentrirana na slijedeći Prioritet.

3.1 Prioritet I

Socijalna i ekonomska kohezija kroz aktivnosti u cilju poboljšanja fizičke, poslovne, društvene i institucijske infrastrukture i kapaciteta.

Ovaj Prioritet pruža korisnicima veoma širok kontekst u kome se predlažu mjere za postizanje opšteg cilja. Pošto je ovo prvi prekogranični program između dvije zemlje, prepoznato je da ciljevi na višem nivou ne bi trebalo da nameću previše ograničenja na nižem nivou. Ovaj Prioritet podržava aktivnosti za ispunjavanje svih specifičnih ciljeva i obezbeđuje logičan kontekst za mjere.

Kriterijumi za izbor projekata i mehanizam realizacije:

Detaljniji projektni kriterijumi biti će definirani kasnije, kroz relevantne Smjernice za podnositelje ili/i kroz pozive za podnošenje prijedloga projekata.

Mjere će biti realizirane uglavnom kroz šeme granta. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za finansiranjem ključnih zajedničkih aktivnosti van poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije predstavljati će nabavka usluga, radova i materijala.

3.1.1 Mjera 1.1

Unaprijeđenje produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih, ruralnih i ekoloških resursa programskog područja.

Ova mjera je dizajnirana da promovira zajedničke napore na postizanju efikasnijeg korišćenja resursa programske oblasti. Korisnici će uključivati (ovaj spisak nije konačan):

- lokalne samouprave i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne usluge;
- škole, biblioteke, institucije kulture, društvene centre, kulturna, historijska ili sportska udruženja, itd;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za podršku poduzećima, kao što su privredne komore, poslovni centri, udruženja SMP, sektorska udruženja, lokalna trgovinska udruženja, itd.
- agencije za regionalni razvoj i lokalne razvojne agencije;
- organe nadležne za zaštitu prirode i upravljanje parkovima prirode i organe javne uprave;
- javna – i privatna – lica koja pružaju podršku za radnu snagu (centri za zapošljavanje, razmjena usluga, itd)
- škole, fakultete i univerzitete u programskom području, uključujući i ustanove za strukovnu i tehničku obuku,
- Evroregije;

Obrazloženje:

Analiza programske oblasti otkrila je potrebu za stimuliranjem ekonomske aktivnosti putem produktivnijeg korišćenja njenih resursa. Iako na državnom nivou svaka zemlja ima svoje prioritete i sprovodi različite politike kako bi se postigao ovaj cilj, postoji niz mogućnosti za saradnju između susjednih zajednica koji će dopuniti državne aktivnosti.

Saradnja između lokalnih vlasti na koordinaciji aktivnosti kao što su prostorno planiranje, odlaganje otpadnih voda i kanalizacije, hitne službe i obrazovanje i usluge obuke odraslih mogu imati koristi za zajednice sa obe strane granice. Zajednički okvir za saradnju mogao bi biti uspostavljen u okviru prekograničnog programa.

Uspjeh malih poduzeća se smatra ključnim ciljem u inicijativama obiju zemalja za otvaranje novih radnih mjesta. Prekogranična saradnja između grupa za podršku poduzećima u radu ka postizanju povoljnije poslovne klime, kao i razvoj mreže za podršku turizmu radi stimuliranja rasta ovog sektora, imati će značajan prekogranični uticaj, a i korist za obe zajednice.

Dalje eksploatiranje prirodnih resursa programske oblasti je neizbježno; međutim prekogranična saradnja je primjerena svim aspektima zaštite okoliša jer obe zajednice dijele zajedničku želju da postignu ovaj cilj, ali bez štete za ekologiju i prirodne ljepote raznolikog pejzaža u prihvatljivom programskom području.

Saradnja u usklađivanju obrazovnih programa sa potrebama industrije, poljoprivrede i poslovnog okruženja područja (npr. razvoj turizma) može se postići fokusiranjem prekograničnih institucija na inovativne zajedničke planove i programe, kao i kroz dijeljenje iskustva i stručnosti.

Program prekogranične saradnje ne može se direktno baviti obnovom i modernizacijom transportne infrastrukture programskog područja; međutim, prekogranična saradnja između vlasti u uspostavljanju prioriteta u ovoj oblasti pomoći će i uticati će na državne programe za dobrobit lokalnih zajednica i privreda.

3.1.2 Mjera 1.2

Prekogranične inicijative usmjerene na razmjenu ljudi i ideja radi poboljšanja profesionalne saradnje i saradnje civilnog društva

Ova mjera je dizajnirana radi ostvarivanja intenzivnije saradnje između zajednica na opštinskom nivou u cilju razvijanja zajedničkih interesa i stanovnika i profesionalnih grupa. Ova mjera pružiti će korist privrednim aktivnostima u pograničnim područjima i također će pružiti šansu za promoviranje kulturnih, historijskih, etničkih, obrazovnih i sportskih veza. Korisnici će uključivati (ovaj spisak nije konačan):

- lokalne samouprave i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne usluge;
- škole, biblioteke, institucije kulture, društvene centre, kulturna, historijska ili sportska udruženja. itd;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za podršku poduzećima, kao što su privredne komore, poslovni centri, udruženja SMP, sektorska udruženja, lokalna trgovinska udruženja, itd.
- agencije za regionalni razvoj i lokalne razvojne agencije;
- organe nadležne za zaštitu prirode i upravljanje parkovima prirode i organe javne uprave;
- javna – i privatna – lica koja pružaju podršku za radnu snagu (centri za zapošljavanje, razmjena usluga, itd)
- škole, fakultete i univerzitetu u programskom području, uključujući i ustanove za strukovnu i tehničku obuku;
- Evroregije;

Obrazloženje:

Koncept međunarodnih granica koje razdvajaju Srbiju i Bosnu i Hercegovinu je nov, i mogao bi da naruši prethodno uobičajenu društvenu i ekonomsku interakciju nametanjem ograničenja na kretanja robe i ljudi. Promoviranjem stalne saradnje i prekograničnog umrežavanja, ova mjera će pomoći da se smanje posljedice marginalizacije i ublažiti će efekat granične barijere.

Očigledne oblasti saradnje su u očuvanju i promociji kulturnih, historijskih i sportskih veza. Međutim, saradnja između lokalnih profesionalnih grupa, u potrazi za pomoći za zajedničko

rješavanje problema na lokalnom nivou, pomoći će poboljšavanju efikasnosti i konkurentnost domaćih poduzeća koja se suočavaju sa uobičajenim problemima. Saradnja između institucija za podršku turizmu u proizvodnji brošura, informacija, baza podataka itd. proizvesti će dodatne poslove i poboljšati će opšti standard dostupnih usluga koje su na raspolaganju. Uspostavljanje i promoviranje zajedničkih kulturnih i sportskih događaja između pograničnih zajednica fokusirati će pažnju na međuljudsku saradnju na održavanju i promoviranju tradicija i običaja u programskom području.

3.2 Prioritet II

Tehnička pomoć

Cilj ove ose Prioriteta je da obezbijedi blagovremenu i efikasnu administraciju i realizaciju Programa prekogranične saradnje.

Mjera II.1 Administracija i provođenje Programa

Indikativna lista prihvatljivih aktivnosti u okviru ove mjere može da obuhvati:

- podršku Operativnim strukturama, Zajedničkom nadzornom odboru, Zajedničkom tehničkom sekretarijatu i svim ostalim strukturama (npr. Upravni odbor) koje sudjeluju u upravljanju i sprovođenju programa
- uspostavljanje i funkcioniranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegove podružnice, uključujući naknade za troškove osoblja, sa izuzetkom plata za državne službenike.
- troškove sudjelovanja na različitim sastancima vezanim za sprovođenje programa
- administrativne i operativne troškove vezane za realizaciju programa, uključujući i troškove pripreme i praćenja programa, procjene i izbora operacija, organizaciju sastanaka nadzornog odbora, itd.
- pomoć potencijalnim korisnicima u pripremi prijave projekata i korisnicima u implementaciji projekta i izvještavanju o projektu

Mjera II Informiranje, publicitet i evaluacija

Indikativna lista prihvatljivih aktivnosti u okviru ove mjere može da obuhvati:

- pripremu, prevod i distribuciju programskih sredstava i promotivnog materijala, uključujući i internetsku stranicu programa
- organiziranje javnih događaja (konferencije, seminari, radionice, itd.)
- podizanje svijesti i obuka potencijalnih korisnika, uključujući forume za pronalaženje partnera
- razvoj i funkcioniranje ažurirane internetske stranice programa, usmjerene i na opštu javnost i na potencijalne aplikante/korisnike
- Evaluacije Programa

Glavni korisnici bi trebalo da budu:

- Operativne strukture;
- Zajednički nadzorni odbor;
- Zajednički tehnički sekretarijat (Glavna kancelarija i podružnice ZTS-a);

- Sve druge strukture/tijela povezana sa razvojem i provođenjem Programa prekogranične saradnje (npr. Upravni odbor/Odbor za selekciju)
- Korisnici Programa (indirektno).

Što se tiče **provođenja** Mjera u okviru Prioriteta Tehničke pomoći, pojedinačni sporazum o direktnom grantu bez poziva za podnošenje prijedloga projekata biti će potpisan između svake od EU Delegacija i relevantnih državnih organa (Operativnih struktura ili nacionalnih koordinatora IPA komponente II, kako to bude potrebno).

Provođenje Mjera može zahtijevati podugovaranje od strane državnih organa za pružanje usluga ili materijala.

Radi efikasnog korištenja sredstava Tehničke pomoći, neophodna je bliska koordinacija između državnih organa zemalja sudionica.

3.3 Pokazatelji ishoda i rezultata

Napomene o programskim pokazateljima:

1. U skladu sa Članom 94 (d) IPA UP (Uredbe o realizaciji), svaki prekogranični program *sadrži podatke o osama prioriteta, povezanim mjerama i njihovim specifičnim ciljevima. Ovi ciljevi se kvantificiraju korišćenjem ograničenog broja pokazatelja ishoda i rezultata, uzimajući u obzir princip proporcionalnosti. Pokazatelji će omogućiti mjerenje napretka u odnosu na osnovne situacije i efikasnost ciljeva kojima se sprovode prioriteta.*
2. Iako IPA ne traži da se obezbijede pokazatelji **uticaja**, pokušaj da se izmjeri uticaj programa je poželjan i za menadžere programa i za zainteresirane strane uopšteno. Program je stoga uveo "lake" pokazatelje uticaja, pored potrebnih pokazatelja ishoda i rezultata. U skladu sa "*principom proporcionalnosti*", pokazatelji mjere "*uočene prednosti*" različitih grupa korisnika (u formi studije slučaja, kroz ankete), umjesto mjerenja standardnih ekonomskih pokazatelja. Pokazatelji uticaja neće biti prijavljeni u standardnom šablonu "kvantitativne analize" za godišnji izveštaj programa, već u posebnoj dijelu izveštaja.
3. Pokazatelji su strukturirani na logičan način. Kako pokazuje primjer¹ u nastavku, pokazatelji **ishoda** odnose se na nivo mjera, pokazatelji **rezultata** odnose se na nivo **prioriteta**, a pokazatelji **uticaja** odnose se na nivo **cilja**.

Ishod	Rezultat	Uticaj
Uspostavljene prekogranične poslovne mreže u ciljanim sektorima	Mreže su aktivne i funkcioniraju efikasno	Poboljšani poslovni odnosi i privredna aktivnost poduzeća sudionika
Mjera	Prioritet	Cilj

¹ Vidjeti: http://www.interact-eu.net/interact_studies/63 «Proces praćenja uticaja»

Prekogranični program

4. Sve *ciljne mete* odnose se na *kraj 2014*, na osnovu *budžetskih obaveza do 2011+3* za provođenje, ukoliko nije drugačije naznačeno.
5. Neki *pokazatelji zasnovani na procesu* (uglavnom u okviru Tehničke pomoći) *nemaju mjerljive ciljne mete*, već su kvalitativne prirode (npr. *ZTS ostaje adekvatno opremljen*)
6. Pošto je ovo prvi program prekogranične saradnje na toj granici, sve *osnovne vrijednosti*² su postavljene na *nulu*, osim ako je naznačeno drugačije.
7. Prisup standardnog "logičkog okvira" bi obično uključivao procjenu *rizika*. Ovo nije bilo uključeno u prvobitnom programu, i ubacivanje opšte procjene rizika sada će prevazići okvire revizije standardnog programa. Međutim, prekograničnim programima na zapadnom Balkanu se upravlja prema stvarnosti političkih rizika. Pokazatelji u nastavku teksta su formulirani na pretpostavci da politički rizici ostaju mali u toku sprovođenja programa.

---

² Za neke aktivnosti koje se zasnivaju na procesu, osnovne vrijednosti uopšte ne moraju biti primjenjive.

Pokazatelji:

Strateški cilj	OPP ³ (uticaj)	IV ⁴
<p>Približavanje ljudi, zajednica i privreda pograničnog područja kako bi zajednički učestvovali u razvoju oblasti saradnje, koristeći svoje ljudske, prirodne i privredne resurse</p> <p>Opšti cilj</p> <p>Stimuliranje privreda i smanjenje relativne izolacije pograničnog područja kroz jačanje zajedničkih institucijskih mreža i kapaciteta u ljudskim resursima i prednostima</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institucije percipiraju koristi od saradnje: najmanje je 7 institucija prijavilo da mogu efikasnije pristupiti rješavanju izvjesnih problema ili koristiti lokalne pogranične prilike u ključnim oblastima operativnog programa kroz poboljšanje i osnaženu saradnju (pivredni, socijalni i ekološki sektori) 2. Korist od saradnje za građane: najmanje 1000 lica je imalo direktne ili indirektno koristi od poboljšane i osnažene prekogranične saradnje i/ili od rezultata koji su ostvareni kroz pojedine projekte (u vezi sa privrednom, socijalnom ili ekološkom koristi) 3. Korist od saradnje za poslovanja: najmanje 50 % poduzeća koja direktno ili indirektno sudjeluju u, ili imaju koristi od programski srodnih aktivnosti, primijetilo je korist od saradnje (npr. kroz pristup tržištu, saradnju, zajednički marketing ili prodaju, ili poboljšane i osnažene vještine i razmjenu znanja) 4. Stvorena su ili održana radna mjesta do kraja programskog perioda što može biti direktno ili indirektno povezano sa pojedinim projektima (<i>nema cilja -- maksimalan željeni broj</i>) 5. Poboljšanje svih privrednih, socijalnih ili ekoloških pokazatelja koji se mogu povezati sa zbirom svih uticaja koji su povezani sa projektima (<i>šta će biti precizirano na osnovu ciljeva finansiranih projekata</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektni izvještaji; • Nadzorni izvještaji; • Pregledi između projektnih partnera i krajnjih korisnika; • Izvještaji komora i ostalih relevantnih institucija
Prioriteti	OPP (rezultat)	IV
<p>(1) Socijalna i privredna kohezija kroz zajedničke aktivnosti radi poboljšanja fizičke, poslovne, socijalne i institucijske infrastrukture i kapaciteta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postojanje institucijske saradnje između 10 (5+5) srbijanskih i bosansko-hercegovačkih javnih servisa radi zajedničkog bavljenja izazovima koji su utvrđeni u operacijama prekogranične saradnje 2. Najmanje 800 lica je obučeno u oblastima koja su povezana sa ključnim sektorima programa (poslovanje, turizam, okoliš, socijalni sektor, institucijski sektor) kao rezultat pojedinih projekata 3. Poduzeća saraduju: najmanje 50 poduzeća saraduje direktno ili indirektno u aktivnostima saradnje 4. Lica saraduju: najmanje 300 lica sudjeluje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektni izvještaji; intervjui sa relevantnim institucijama sudionicama 2. Projektni izvještaji o obuci; 3. Projektni izvještaji, nadzorni izvještaji; poslovni pregledi 4. Projektni izvještaji, nazorni izvještaji; manji pregledi između krajnjih korisnika

³ Objektivno provjerljiv pokazatelj

⁴ Izvori provjere

Prekogranični program

	<p>direktno u aktivnostima i/ili inicijativama prekogranične saradnje.</p> <p>5. Od drugog poziva nadalje uneseni okvirni pokazatelji projekta u okviru granta iznose u prosjeku najmanje 60% ukupnog nivoa realizacije</p> <p>6. Najmanje 25 % inicijativa prekogranične saradnje za sve projekte imaju održive rezultate (npr. <i>mreže su aktivne i funkcioniraju efikasno; internetske stranice se održavaju</i>) do najmanje 2015. god.</p>	<p>5. Nadzorni izvještaji; Srednjeročne i završne evaluacije</p> <p>6. Tekuće provjere i provjere na licu mjesta, čak i nakon završetka projekata</p>
(1) Tehnička pomoć	<p>1. Pojačana svijest o programu među potencijalnim korisnicima iz programskog područja. Do kraja 2010. 50 % lokalnih institucija/organizacija su upoznati sa programom, te se time broj povećava za 5 % svake godine.</p> <p>2. Pojačana svijest o programu u javnosti u programskom području. Do kraja 2010. 50 % domaćinstava je upoznato sa programom, te se time broj povećava za 5 % svake godine.</p> <p>3. Najmanje 70 % korisnika izrazilo je zadovoljstvo uslugama koje je pružio ZTS kroz program</p> <p>4. Broj zaprimljenih prijava za projekte ostaje konzistentno visok za svaki Poziv. Obim sredstava koji se potražuju po Pozivu prevazilazi dostupni budžet za Poziv najmanje za faktor od 2:1.</p> <p>5. Povećan kvalitet projektnih prijedloga sa svakim naknadnim Pozivom (mjereno povećanjem prosječnih rezultata, smanjenim ili odbijenim prijavama usljed nepostojanja osnovne prihvatljivosti)</p> <p>6. Poboljšana realizacija programa: broj programa koji ne apsorbiraju najmanje 70 % EU projektnih sredstava ostaje konzistentno ispod 20 % nakon drugog Poziva.</p>	<p>1. Godišnji pregled po organizacijama/institucijama smještenim u programskom području</p> <p>2. Godišnji pregled/anketa po domaćinstvima (uzorak od 500 domaćinstava)</p> <p>3. Godišnji pregled/anketa korisnika</p> <p>4. Informacije o Pozivu</p> <p>5. Analiza informacija o Pozivu</p> <p>6. Projektni izvještaji: komunikacija između Ugovornog organa i projektnih korisnika</p> <p>7. Nadzorni izvještaji; srednjeročna i završna evaluacija</p>
Mjere	OPF (ishod)	IV
1.1. Poboljšanje produktivnosti i konkurentnosti privrednih, ruralnih i ekoloških resursa područja	<p>1. Broj projekata x (puta) ukupno finasiranje za projekat posvećeno prekograničnoj poslovnoj & turističkoj saradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava ugovorenih po Pozivu)</p> <p>2. Broj projekata x (puta) ukupno finasiranje za projekat posvećeno prekograničnoj ekološkoj saradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava ugovorenih po Pozivu)</p>	Ugovori o grantu (opis aktivnosti)
1.2. Prekogranične inicijative koje imaju za cilj	<p>1. Broj projekata x (puta) ukupno finasiranje za projekat posvećeno prekograničnoj institucijskoj i civilnoj saradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava)</p>	Ugovori o grantu (opis aktivnosti)

Prekogranični program

<p>razmjenu ljudi i ideja radi poboljšanja profesionalne saradnje i saradnje civilnog društva</p>	<p>ugovorenih po Pozivu)</p>	
<p>2.1. Programska administracija i realizacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZTS u potpunosti kadrovski popunjen za vrijeme trajanja programa 2. Kancelarije ZTS ostaju adekvatno opremljene za vrijeme trajanja programa 3. Sjednice ZTS su pripremljene blagovremeno i stručno, i održavaju se i propratno održavaju u skladu sa programskim procedurama 4. Najmanje dvije relevantne obuke za osoblje ZTS godišnje 5. Najmanje jedna događaj u vezi sa PCM u trajanju od najmanje dva dana za potencijalne krajnje korisnike godišnje (nezavisno od bilo kojih Poziva) sa najmanje 20 sudionika na svakom od njih 6. Svaki dodijeljeni granti za projekat je pod nadzorom najmanje dva puta u toku trajanja projekta 7. Od drugog Poziva pa nadalje svi ugovori se dodjeljuju (nakon procjene projekta, svih faza evaluacije, odobrenja budžeta) u roku od 10 mjeseci od pokretanja Poziva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugovori o zaposlenju 2. Izvještaji osoblja ZTS; inventura opreme 3. Povratne informacije od Delegacije EU (posmatrač) i članova ZNO 4. Izvještaji o obuci osoblja 5. Izvještaji o obuci korisnika 6. Nadzorni izvještaji 7. Dokumentacija za Poziv
<p>2.3. Informacije, publicitet i evaluacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj medijskih materijala koji su distribuirani (najmanje 1 informativna brošura godišnje od 2010. u najmanje 500 primjeraka) 2. Broj događaja koji su organizirani za publicitet i informacije o programu (najmanje 3 događaja godišnje od 2010. godine sa najmanje 50 sudionika na svakom od njih) 3. Broj posjeta internetske stranice programa doseže broj od 500 godišnje do kraja 2010. godine, i povećava se za 5 % svake godine 4. Broj proizvedenih žurnala (najmanje četiri godišnje od 2010. godine, sa distribucijom od najmanje 200 organizacija ili pojedinaca) 5. Isječci iz novina & medijski izvještaji: <ul style="list-style-type: none"> √ najmanje pet novinskih članaka godišnje od 2010. godine koji su relevantni za program √ najmanje dva novinska članka po projektu √ najmanje jedan drugi medijski događaj povezan sa programom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktuelna brošura, distribucijski list 2. Dokumentacija o događaju 3. Registar posjeta internetskoj stranici 4. Aktuelni žurnal, distribucijski list 5. Sakupljanje i analiza novinskih isječaka & ostalih medija 6. Evaluacijski izvještaji

Prekogranični program

<p>razmjenu ljudi i ideja radi poboljšanja profesionalne saradnje i saradnje civilnog društva</p>	<p>ugovorenih po Pozivu)</p>	
<p>2.1. Programska administracija i realizacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZTS u potpunosti kadrovski popunjen za vrijeme trajanja programa 2. Kancelarije ZTS ostaju adekvatno opremljene za vrijeme trajanja programa 3. Sjednice ZTS su pripremljene blagovremeno i stručno, i održavaju se i propratno održavaju u skladu sa programskim procedurama 4. Najmanje dvije relevantne obuke za osoblje ZTS godišnje 5. Najmanje jedna događaj u vezi sa PCM u trajanju od najmanje dva dana za potencijalne krajnje korisnike godišnje (nezavisno od bilo kojih Poziva) sa najmanje 20 sudionika na svakom od njih 6. Svaki dodijeljeni grant za projekat je pod nadzorom najmanje dva puta u toku trajanja projekta 7. Od drugog Poziva pa nadalje svi ugovori se dodjeljuju (nakon procjene projekta, svih faza evaluacije, odobrenja budžeta) u roku od 10 mjeseci od pokretanja Poziva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugovori o zaposlenju 2. Izvještaji osoblja ZTS; inventura opreme 3. Povratne informacije od Delegacije EU (posmatrač) i članova ZNO 4. Izvještaji o obuci osoblja 5. Izvještaji o obuci korisnika 6. Nadzorni izvještaji 7. Dokumentacija za Poziv
<p>2.3. Informacije, publicitet i evaluacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj medijskih materijala koji su distribuirani (najmanje 1 informativna brošura godišnje od 2010. u najmanje 500 primjeraka) 2. Broj događaja koji su organizirani za publicitet i informacije o programu (najmanje 3 događaja godišnje od 2010. godine sa najmanje 50 sudionika na svakom od njih) 3. Broj posjeta internetske stranice programa doseže broj od 500 godišnje do kraja 2010. godine, i povećava se za 5 % svake godine 4. Broj proizvedenih žurnala (najmanje četiri godišnje od 2010. godine, sa distribucijom od najmanje 200 organizacija ili pojedinaca) 5. Isječci iz novina & medijski izvještaji: <ul style="list-style-type: none"> √ najmanje pet novinskih članaka godišnje od 2010. godine koji su relevantni za program √ najmanje dva novinska članka po projektu √ najmanje jedan drugi medijski događaj povezan sa programom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktuelna brošura, distribucijski list 2. Dokumentacija o događaju 3. Registar posjeta internetskoj stranici 4. Aktuelni žurnal, distribucijski list 5. Sakupljanje i analiza novinskih isječaka & ostalih medija 6. Evaluacijski izvještaji

Prekogranični program

	6. Srednjeročna evaluacija izvršena do 2011. godine	
3. Unakrsna pitanja	<p>Broj dodijeljenih projekata, koji sistematski rješavaju, obezbjeđuju izlazne informacije i ishode, mjere & podršku za najmanje 3 od slijedećih unakrsnih pitanja povećava se za 10 % po Pozivu, tako da do 2015. god. najmanje 50 % dodijeljenih projekata objedinjuje unakrsna pitanja na kvalitetan način.</p> <p><i>Unakrsna pitanja obuhvataju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Obezbjedivanje zaštite i promocija prava polova • Obezbjedivanje i promocija prava etničkih manjina, uključujući promociju njihovog sudjelovanja u postupcima donošenja odluka • Integracija lica sa fizičkim i mentalnim invaliditetom • Obezbjedivanje i promocija prava djece, i promocija sudjelovanja djece u postupcima donošenja odluka • Zaštita okoliša i prirode, biodiverzitet, uključujući i klimatske promjene, i dezertifikaciju (gdje je prikladno) • Sudjelovanje javnosti u postupku donošenja odluka	<ul style="list-style-type: none"> • Projektni izvještaji i izlazni dokumenti • Posjete za nadzor projekta

4. Usklađenost sa drugim programom

4.1 Usklađenost sa drugim Programima u Republici Srbiji

Ovaj Program je u skladu sa osnovnim ciljevima i oblastima intervencije slijedećih EU i državnih programa:

Višekorisnički IPA program, koji se, između ostalog, bavi slijedećim oblastima interveniranja u vezi sa ovim programom: regionalna saradnja, razvoj infrastrukture, demokratska stabilizacija, obrazovanje, mladi i istraživanje, i tržišna privreda.

IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) je ključni strateški dokument za EU pomoć Republici Srbiji u okviru IPA, čiji je osnovni strateški cilj pružanje podrške zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata do zemlje kandidata, i dalje do članstva u Evropskoj uniji. Osnovni prioritet i ciljevi programa prekogranične saradnje su komplementarni sa prioritetima i ciljevima definiranim u okviru komponente PGS VIPD 2009-2011.

Državni akcijski plan zapošljavanja 2006-2008 u Republici Srbiji 2006-2008 (DAPZ) kojim se uspostavljaju mjere i aktivnosti za realizaciju državne Strategije za zapošljavanje u periodu 2005-2010 sa ciljem da se poveća nivo zaposlenosti, smanji nezaposlenost, i da se prevaziđu problemi na tržištu radne snage, sa kojima se Republika Srbija suočava u toku procesa tranzicije ka tržišno zasnovanoj ekonomiji.

Državna strategija zaštite okoliša Republike Srbije (DSZO) - oktobar 2005, koja se bavi opštim uzrocima identificiranih problema okoliša. Ciljevi politike u vezi sa ovim programom su, kao prvo, podizanje svijesti o ekološkim problemima kroz unaprijeđenje formalne i neformalne edukacije o problemima u pitanjima okoliša, i kao drugo, jačanje institucijskih kapaciteta za razvoj i sprovođenje politike zaštite okoliša, kao i razvoj sistema za hitne slučajeve.

Strategija poljoprivrede Republike Srbije (SP) - oktobar 2004, koja definira slijedeće srodne ciljeve:

- održiv i efikasan poljoprivredni sektor koji može da se takmiči na svjetskom tržištu, doprinoseći povećanju nacionalnog dohotka;
- obezbjeđivanje podrške životnom standardu za lica koja zavise od poljoprivrede, a koja nisu u stanju da prate ekonomske reforme svojim razvojem;
- očuvanje okoliša od štetnog uticaja poljoprivredne proizvodnje.

Dokument strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji koji predstavlja srednjeročni razvojni okvir koji je usmjeren na smanjenje ključnih oblika siromaštva. Aktivnosti predviđene Dokumentom strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji su usmjerene na dinamični privredni rast i razvoj, spriječavanje novog siromaštva kao posljedice restrukturiranja privrede, i na brigu o tradicionalno siromašnim grupama.

2005-2010 Strategija razvoja turizma Republike Srbije, koju je razvilo Ministarstvo trgovine, turizma i usluga Republike Srbije, sadrži izvještaj o prvoj fazi, plan konkurentnosti i strateški marketinški plan.

Integrirani regionalni plan razvoja Vojvodine (IRPR), koji je multisektorski akcijski plan, sa glavnim ciljem da podrži proces društveno-ekonomskog razvoja AP Vojvodine kroz stimuliranje ovog procesa putem različitih integriranih mjera. Prioriteti i strategije privrednog razvoja su korištenje unutrašnjih potencijala AP Vojvodine, poboljšanje okvira za privredni razvoj u regionu i poboljšanje kvaliteta i korišćenja ljudskih resursa u regionu.

4.2 Uskladenost sa drugim Programima u Bosni i Hercegovini

Ovaj Program je u skladu sa osnovnim ciljevima i oblastima intervencije slijedećih EU i državnih programa

Strategija EU integracije za BiH koji je glavni dokument na kojem će čitav proces pristupanja EU biti zasnovan. Strategijom se ukazuje na osnovne ciljeve i puteve djelovanja i obuhvata niz opštih smjernica za rad državnih i entitetskih institucija i drugih zainteresiranih strana uključenih u proces evropskih integracija.

IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) je ključni strateški dokument za pomoć EU u BiH u okviru IPA, čiji je osnovni strateški cilj pružanje podrške zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata do zemlje kandidata, i dalje do članstva u EU. Osnovni

prioritet i cilj prekograničnog programa su u skladu sa prioritetima i ciljevima definiranim u okviru komponenti PGS VIPD.

Strategija za implementaciju decentraliziranog sistema u BiH - cilj ovog dokumenta je da pomogne odjeljenju za koordinaciju pomoći DEI i Ministarstvu finansija i trezora kako bi razvili plan za provođenje Decentraliziranog sistema provođenja (DSP) u BiH.

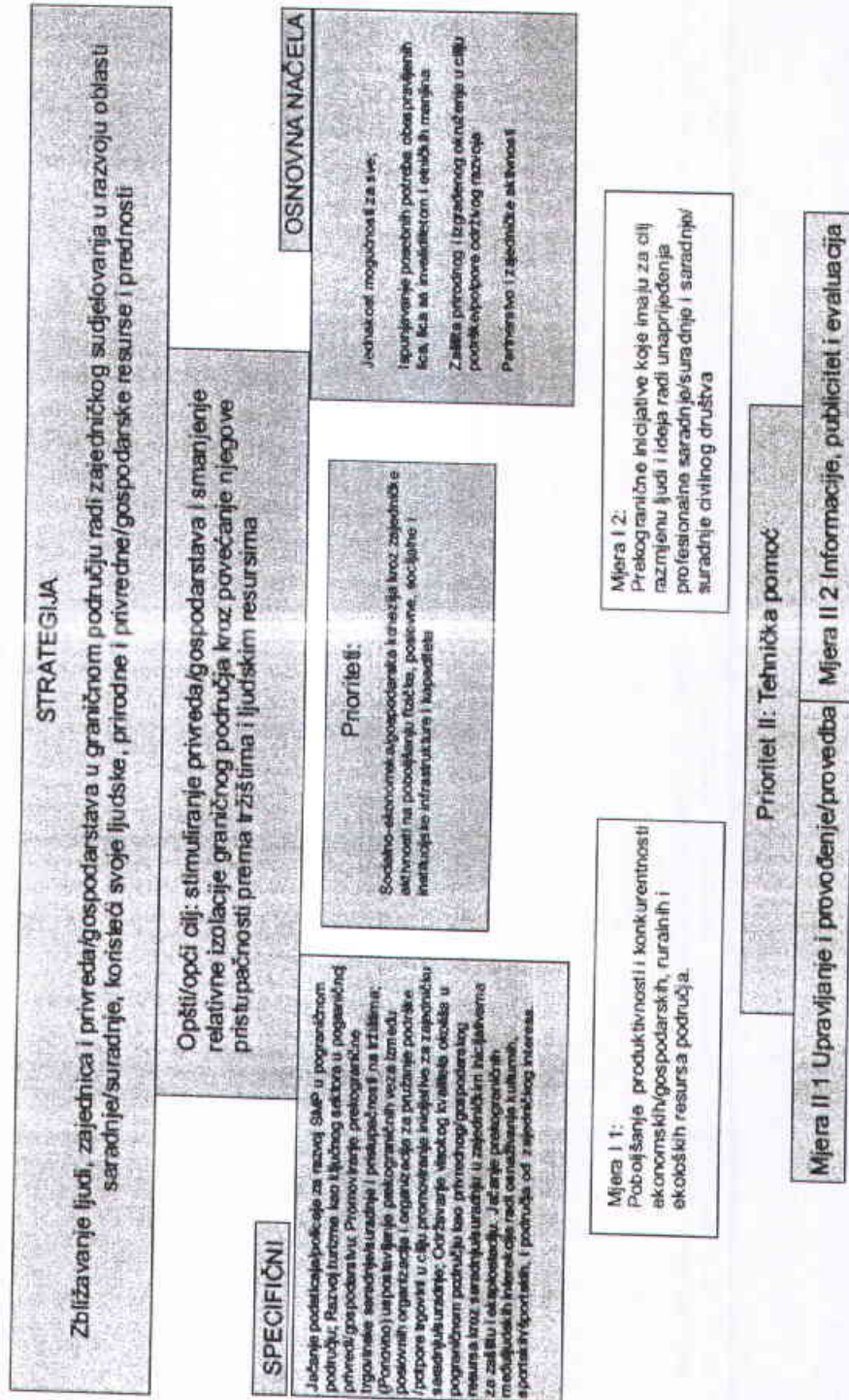
Srednjeročna razvojna strategija (SRS) (ranije nazivana Dokument strategije za smanjenje siromaštva – DSSS) za Bosnu i Hercegovinu je srednjeročni dokument koji obuhvata period 2004 – 2007. Strategija se zasniva na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uslova za održivi razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzanje procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini. Ova strategija također sadrži niz prioriteta po sektorima i njihove odgovarajuće mjere. SRS će biti zamijenjena DRP (Državnim razvojnim planom), koji se očekuje da će biti uspostavljen početkom 2008. godine.

Državni ekološki akcijski plan (DEAP), koji je pripremljen uz podršku Svjetske banke paralelno u oba entiteta, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvoja. On uključuje listu prioriternih projekata u oblasti okoliša. Pored toga, mnogi Lokalni ekološki akcijski planovi su već na snazi.

Prekogranični program

Prekogranični program

PREDLOŽENI PRIORITETI I MJERE

Prekogranični program

DIO III FINANSIJSKE ODREDBE

Doprinos EU je izračunat u odnosu na prihvatljive troškove, koji je za prekogranični program Bosna i Hercegovina i Republika Srbija zasnovan na ukupnim troškovima, kako je dogovoreno u zemljama sudionicama i izloženo u prekograničnom programu.

Doprinos EU na nivou ose prioriteta ne prelazi gornju granicu od 85 %, prihvatljivih torškova.

Primjenjuju se odredbe Člana 90 Uredbe (EK) br. 718/2018 (SL GL I 170 od 29.06.2007) (IPA Uredba o realizaciji).

1. Finansijski plan za prekogranični program 2007 - 2011

PRIORITETI	Srbija			Bosna i Hercegovina			Stopa EU doprinosa (d)=(a)/(c)
	EU finansiranje (a)	Državno finansiranje (b)	Ukupno finansiranje (c)=(a)+(b)	EU finansiranje (a)	Državno finansiranje (b)	Ukupno finansiranje (c)=(a)+(b)	
2007.	1- Privredni i socijalni razvoj	194.100	1.184.100	630.000	123.500	753.500	83,60 %
	2- Tehnička pomoć	110.000	129.412	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000*	213.512	1.313.512	700.000**	135.853	835.835
2008.	1- Privredni i socijalni razvoj	194.100	1.184.100	630.000	123.500	753.500	83,60 %
	2- Tehnička pomoć	110.000	129.412	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000	213.512	1.313.512	700.000**	135.853	835.835
2009.	1- Privredni i socijalni razvoj	194.100	1.184.100	630.000	123.500	753.500	83,60 %
	2- Tehnička pomoć	110.000	129.412	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000	213.512	1.313.512	700.000**	135.853	835.835
2010.	1- Privredni i socijalni razvoj	158.824	1.058.824	630.000	111.176	741.176	85,00 %***
	2- Tehnička pomoć	110.000	17.647	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000	1.076.471	700.000	123.529	823.529	85,00 %

Prekogranični program

	UKUPNO	1.100.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****	700.000	123.529	823.529	85,00 %****
2011.	1- Privredni i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %****	630.000	111.176	741.176	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	110.000	17.647	117.647	85,00 %	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****	700.000	123.529	823.529	85,00 %****
2012.	1- Privredni i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %****	900.000	158.824	1.058.824	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	110.000	17.647	117.647	85,00 %	100.000	17.647	117.647	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****	1.000.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****
2013.	1- Privredni i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %****	900.000	158.824	1.058.824	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	110.000	17.647	117.647	85,00 %	100.000	17.647	117.647	85,00 %
	UKUPNO	1.100.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****	1.000.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****
	SVEUKUPNO	7.300.000	1.346.420	8.646.420		5.500.000	1.007.559	6.507.559	

* Veća dodjela za Srbiju je rezultat značaja i prioriteta koji Republika Srbija pruža programu prekogranične saradnje sa Bosnom i Hercegovinom, kao i posljedice dostupnosti više sredstava zbog izostanka u 2007. godini Programa PGS na granici sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom.

** Bosna i Hercegovina je odlučila da dodijeli više svojih sredstava iz IPA Komponente II dužoj granici sa Hrvatskom

*** Iznos od 100.000 EUR po godini prenesen je iz iznosa EU finansiranja za Srbiju u okviru ovog programa za godine 2001. i 2012. u odgovarajući program Srbija – Crna Gora (novembar 2009.)

**** Postotak doprinosa EU finansiranja u Srbiji i u Bosni i Hercegovini prilagođen je na 85 % sa prethodnih 83.6 % za godine 2010, 2011, 2012. i 2013.

***** Dodjele za obe zemlje su izjednačene za 2012. i 2013. godinu kroz povećavanje dodjele za Bosnu i Hercegovinu za 300.000 EUR.

DIO IV PROVEDBENE ODREDBE

Provedbene odredbe za Srbija - Bosna i Hercegovina IPA Prekogranični program su projektovane na osnovu Uredbe Komisije (EK br. 718/2007⁵ (u daljem tekstu "IPA Uredba o realizaciji") kojom se sprovodi Uredba Savjeta (EK) br. 1085/2006 koja uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA).

1. Programske strukture

Programske rukovodeće strukture su slijedeće:

- Nacionalni IPA koordinatori i/ili koordinatori IPA Komponente II;
- Operativne strukture (OS);
- Zajednički nadzorni odbor (ZNO);
- Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS);
- Ugovorni organi (Delegacije Evropske unije).

U skladu sa Članom 10.2 IPA Uredbe o realizaciji, bar u toku preliminarnog perioda, program prekogranične saradnje biti će realiziran u obe zemlje po sistemu centraliziranog upravljanja, gdje će odgovarajuće Delegacije EU biti Ugovorni organi (UO) koji su nadležni za dodjele grantova, nadgledanje tendera, sklapanje ugovora i vršenje isplata.

1.1 Nacionalni IPA koordinatori

Nacionalni IPA koordinatori djeluju kao predstavnici zemalja korisnica pred Komisijom (Član 32 IPA Uredbe o realizaciji). Ona/on će obezbijediti to da se bliska veza održava između Komisije i zemlje korisnice, što se tiče i opšteg procesa pridruživanja, i EU pretpristupne pomoći u okviru IPA. Ona/on može delegirati zadatke koji se odnose na koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u programima prekogranične saradnje, kako sa državama članicama tako i sa drugim zemljama korisnicama, kao i u transnacionalnim programima, međuregionalnim programima ili programima morskih basena u okviru drugih EU instrumenata, na koordinatora za prekograničnu saradnju (u daljem tekstu "Koordinator IPA komponente II").

Organi i nominirani zvaničnici (koordinatori IPA Komponente II prema Članu 32 (2) IPA Uredbe o realizaciji) koje nominiraju nacionalni IPA koordinatori za nadgledanje sudjelovanja njihove zemlje u IPA Komponenti II programa su slijedeći:

Srbija	Bosna i Hercegovina
Srbijanska kancelarija za evropske integracije (SKEI) Sektor za prekogranične i transnacionalne programe Nemanjina 34 11 000 Beograd	Direkcija za evropske integracije Vijeće ministara Trg BiH 1 71000 Sarajevo

⁵ Sl. gl. L170, od 29.06.2007, str. 1

1.2 Operativne strukture

Uvod

Operativne strukture zemalja korisnica u okviru Srbija – Bosna i Hercegovina IPA Prekograničnog programa su odgovorne za programiranje i tehničku realizaciju Programa, a nominiraju ih i uspostavljaju zemalje korisnice kako je navedeno ispod:

- za program prekogranične saradnje Srbija - Bosna i Hercegovina, svaka sudionica - zemlja korisnica uspostavlja operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na datu zemlju;
- dužnosti operativnih struktura obuhvataju pripremu prekograničnih programa u skladu sa Članom 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- operativne strukture zemalja korisnica saraduju blisko u programiranju i sprovođenju relevantnih prekograničnih programa;
- za svaki prekogranični program među zemljama korisnicama, relevantne operativne strukture uspostavljaju zajednički tehnički sekretarijat da pomaže operativnim strukturama i zajedničkom nadzornom odboru iz Člana 142 IPA Uredbe o realizaciji u obavljanju njihovih dužnosti;
- u slučaju centraliziranog upravljanja, funkcije i odgovornosti operativnih struktura moraju biti definirane u relevantnim prekograničnim programima, uz izuzeće tendera, ugovaranja i plaćanja, koji su u odgovornosti Komisije;
- svaka zemlja sudionica nominira svoje predstavnike uključujući predstavnike operativne strukture odgovorne za program, kao članove zajedničkog nadzornog odbora. Što se tiče sastava zajedničkog nadzornog odbora, potrebno je uzeti u obzir odredbe Člana 87 IPA Uredbe o realizaciji. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja sudionica. (Član 142 (3) IPA Uredbe o realizaciji IPA);
- operativne strukture zemalja korisnica i zajednički nadzorni odbor obezbjeđuju kvalitet sprovođenja prekograničnog programa. Oni sprovode nadzor pozivanjem na pokazatelje iz Člana 94 (1) (c) IPA Uredbe o realizaciji.

Operativne strukture u okviru IPA Prekograničnog programa Srbija – Bosna i Hercegovina

Shodno funkcijama OS (kao što je definirano IPA Uredbom o realizaciji) Operativne strukture IPA Programa prekogranične saradnje Srbija - Bosna i Hercegovina imaju, između ostalog, slijedeće odgovornosti:

- Priprema prekograničnog programa u skladu sa članom 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- Nominiranje njihovih predstavnika u zajedničkom nadzornom odboru (ZNO);
- Uspostavljanje Zajedničkog tehničkog sekretarijata (ZTS) i zapošljavanje osoblja;
- Pripremanje i sprovođenje strateških odluka ZNO, gdje je potrebno uz podršku

Strana 45 od 55

(paraf)

Prekogranični program

Zajedničkog tehničkog sekretarijata;

- Uspostavljanje sistema, uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata, za prikupljanje pouzdanih informacija o sprovođenju programa i obezbjeđivanje relevantnih informacija za ZNO, koordinate IP- Komponente II i EK;
- Obezbeđivanje kvaliteta provođenja prekograničnog programa, zajedno sa ZNO, između ostalog, kroz praćenje na osnovu pozivanja na pokazatelje, prema Članu 94 (1) (c) IPA Uredbe o realizaciji;
- Blagovremeno podnošenje godišnjih i završnih izveštaja, prema Članu 144 IPA Uredbe o realizaciji, nacionalnom IPA koordinatoru i Komisiji, nakon ispitivanja od strane Zajedničkog nadzornog odbora;
- Obezbeđivanje praćenja obaveza i plaćanja na nivou programa;
- Obezbeđivanje toga da korisnici granta adekvatno obezbijede napredak projekta i finansijsko izvještavanje (nadzor), kao i stabilno finansijsko upravljanje (kontrola);
- Podrška Ugovornim organima, po potrebi (npr. obezbjeđivanje modela za tendersku dokumentaciju, razmatranje budžeta za projekte grantova, izrada ugovora i pripadajuće dokumentacije za dobijanje konsultacija, robe i usluga potrebnih za ostvarivanje aktivnosti korisnika grantova ili u okviru osa Prioriteta Tehničke pomoći za dobijanje odobrenja i daljeg rukovanja od strane Delegacije EK). Ovaj zadatak se može prenijeti na Zajednički tehnički sekretarijat;
- Obezbeđivanje toga da korisnici grana imaju podršku u sprovođenju postupka nabavki. Ovaj zadatak se može povjeriti ZTS;
- Organiziranje aktivnosti informiranja i publiciteta sa ciljem podizanja svijesti o mogućnostima koje pruža Prekogranični program, ili davanje mandata ZTS da podrži ove aktivnosti ili da ih sprovede (uključujući sačinjavanje plana informiranja i publiciteta koji je potrebno da bude usvojen od strane ZNO);
- Ako je tako propisano od strane ZNO, priprema revizija ili ispitivanja za Prekogranični program koje će vjerovatno omogućiti postizanje ciljeva iz Člana 86 (2) IPA Uredbe o realizaciji ili poboljšavanje njihovog upravljanja.

1.3 Zajednički nadzorni odbor (ZNO)

U skladu sa Članom 142 IPA Uredbe o realizaciji, zemlje korisnice uspostaviti će zajednički nadzorni odbor u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu prvog sporazuma o finansiranju koji se odnosi na program.

Sveukupno praćenje realizacije programa spada u nadležnosti ZNO. Sastav ZNO uključuje predstavnike dvije zemlje korisnice, Srbije i Bosne i Hercegovine, koji će imati ravnopravan status u ZNO.

Funkcije Zajedničkog nadzornog odbora

U skladu sa Članom 142 (5) IPA Uredbe o realizaciji, Zajednički nadzorni odbor se uvjerava u djelotvornost i kvalitet sprovođenja prekograničnog programa u skladu sa slijedećim odredbama:

- a) odbor razmatra i odobrava kriterijume za izbor aktivnosti koje se finansiraju kroz prekogranični program i odobrava sve revizije ovih kriterijuma u skladu sa potrebama programiranja;
- b) periodično razmatra napredak u odnosu na postizanje specifičnih ciljeva prekograničnog programa na osnovu dokumenata koje su dostavile operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u programu;
- c) razmatra rezultate sprovođenja, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaku osu prioriteta i evaluacije navedene u Članu 57 (4) i Članu 141 IPA Uredbe o realizaciji;
- d) razmatra godišnje i završne izveštaje o sprovođenju navedene u Članu 144 IPA Uredbe o realizaciji;
- e) odgovoran je za izbor aktivnosti, ali može delegirati ovu funkciju upravnom odboru;
- f) može predložiti bilo kakvu reviziju ili pregled prekograničnog programa kojima se vrlo vjerovatno može ostvariti postizanje ciljeva navedenih u Članu 86 (2) IPA Uredbe o realizaciji ili poboljšanje svog upravljanja uključujući i finansijsko upravljanje;
- g) razmatra i odobrava svaki prijedlog za izmjenu sadržaja prekograničnog programa.

Osim toga, u skladu sa Članom 143 IPA Uredbe o realizaciji, operativne strukture i ZNO obezbjeđuju kvalitet sprovođenja prekograničnog programa, kao i vršenje nadzora kroz pozivanje na pokazatelje iz Člana 94 (1) (d) IPA Uredbe o realizaciji.

Zajednički nadzorni odbor usvojiti će **plan informiranja i publiciteta** koji sprovode OS/ZTS. Ovaj plan obuhvatiti će, između ostalog, aktivnosti koje imaju za cilj:

- usmjeravanje potencijalnih korisnika, profesionalnih organizacija, privrednih i socijalnih partnera, organizacija za promoviranje mogućnosti koje pruža intervencija;
- svijest javnosti o ulozi EU u korist intervencije i njenih rezultata.

Zajednički nadzorni odbor odobriti će godišnji plan rada ZNO.

Sastav i procedure zajedničkog nadzornog odbora

O sastavu Zajedničkog nadzornog odbora odlučuju zemlje korisnice u skladu sa Članom 142 IPA Uredbe o realizaciji i uzimajući u obzir odredbe Članova 87 i 139 pomenute uredbe. Zajednički nadzorni odbor ima uravnoteženu zastupljenost i ograničen broj predstavnika i sa državnog i sa regionalnog nivoa i drugih ekonomskih, socijalnih i ekoloških partnera obe zemlje sudionice u programu kako bi se obezbijedila efikasnost i široka zastupljenost.

Predstavnici Evropske komisije sudjeluju u radu Zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnom svojstvu. Predstavnici operativnih struktura sudjeluju na sastancima ZNO i imaju pravo glasanja.

Zajednički tehnički sekretarijat pomaže rad Zajedničkog nadzornog odbora.

Predstavnik operativne strukture jedne od zemalja sudionica predsjedava Zajedničkim nadzornim odborom. Rotacija predsjedavanja između zemalja korisnica treba da obezbijedi ravnotežu. Detalji u pogledu praktične organizacije sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora biti će obezbijedeni u poslovniku Odbora.

Odluke koje donese Zajednički nadzorni odbor donose se konsenzusom državnih delegacija obe zemlje korisnice (jedan glas po zemlji). Odluke Odbora također mogu biti donijete kroz pisani postupak.

Zadaci Zajedničkog nadzornog odbora u odabiru projekata granta

ZNO je odgovoran za zajednički izbor projekata u skladu sa izbornom procedurom i kriterijumima utvrđenim u poglavlju 3 ovog dijela, koji se zasniva, u velikoj mjeri, na "Praktičnom vodiču za ugovorne procedure u kontekstu vanjskih aktivnosti Evropske komisije".

ZNO ima glavni zadatak u izboru pojedinačnih prijava projekata na osnovu procjene projekata koju sprovodi Upravni odbor prema Čl. 142 (5) (f) IPA Uredbe o realizaciji (koja ispunjava ulogu Odbora za evaluaciju predviđene u Dijelu 6.4 PRAG), a u koordinaciji sa drugim evropskim i državnim programima i politikama, uzimajući u obzir relevantnost projekta za ciljeve i prioritete Programa.

ZNO pregleda i formalno odobrava izveštaj o evaluaciji i prijedloge za dodjelu koje pripremi zajednički Upravni odbor i šalje ih, sa preporukama kako je primjereno, Delegacijama EU delegacija (ugovornim organima) preko OS. Ako je potrebno, ZNO može zatražiti pojašnjenja od zajedničkog Upravnog odbora. U slučaju neslaganja sa zaključcima izveštaja o evaluaciji, ili ako ZNO želi da odstupi od rezultata zajedničkog Upravnog odbora, on mora da izjavi svoju zabrinutost u svojoj preporuci / pismu odobrenja koje se prosljeđuje u Delegaciju EU. Međutim, ni pod kojim okolnostima ZNO nema pravo promijeniti rezultate ili preporuke zajedničkog Upravnog odbora, i ne smije mijenjati šablone evaluacije koje su popunili procjenitelji.

Sazivanje sastanka

Sastanci Zajedničkog nadzornog odbora održavaju se najmanje dva puta godišnje na inicijativu zemalja sudionica ili Komisije, kao što će se dalje detaljno navesti u Poslovniku.

Poslovnik zajedničkog nadzornog odbora

Na svom prvom sastanku, Zajednički nadzorni odbor sastavlja svoje poslovničke - u skladu sa mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji uspostavlja Komisija - i usvaja ih, u cilju ostvarivanja svoje misije u skladu sa IPA Uredbom o realizaciji.

1.4 Zajednički tehnički sekretarijat

Formiranje i organizacija

Prema Članu 139 (4) IPA Uredbe o realizaciji, operativne strukture uspostavljaju zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) da pomaže operativnim strukturama i ZNO u obavljanju njihovih dužnosti. Zajednički tehnički sekretarijat može imati podružnicu osnovanu u svakoj zemlji sudionici. U okviru IPA Programa prekogranične saradnje Srbija - Bosna i Hercegovina, ZTS će biti uspostavljen kroz zajednički sporazum između dvije Operativne strukture. Detalji će biti utvrđeni u tom sporazumu.

Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) je odgovoran za svakodnevno sprovođenje Programa.

Zajedničkim tehničkim sekretarijatom zajednički upravljaju obe Operativne strukture.

Organizacija i kadrovsko popunjavanje zajedničkog tehničkog sekretarijata

ZTS je smješten u Užicu, Republika Srbija. Podružnica u Bosni i Hercegovini će funkcionirati u Tuzli.

ZTS-om upravlja načelnik Sekretarijata. ZTS ima međunarodni tim osoblja, uključujući i bosanske i srbijanske državljane. ZTS je sastavljen od osoblja koje nominiraju obe Operativne strukture. Brojnost i kvalifikacije osoblja odgovaraju zadacima koji su utvrđeni u nastavku ovog teksta. Osoblje ZTS pokriva relevantne jezike – bosanski / srpski i engleski.

Rad Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegove podružnice, uključujući i kadrovske troškove (sa izuzetkom plata državnih službenika), finansira se iz ose Prioriteta Tehničke pomoći. Detaljnija pravila o radu Zajedničkog tehničkog sekretarijata obuhvataju se bilateralnim sporazumom između Operativnih struktura.

Njegove aktivnosti sprovoditi će se u skladu sa planom rada na godišnjem nivou koji odobrava ZNO.

Zadaci ZTS

Zajednički tehnički sekretarijat je odgovoran za svakodnevnu realizaciju programa u skladu sa odredbama za sprovođenje sporazuma zaključenog između srbijanske i bosanske OS, i u skladu sa odredbama državnog i EU zakonodavstva.

Zajednički tehnički sekretarijat pomagati će Zajednički nadzorni odbor i Operativne strukture u obavljanju njihovih dužnosti, a naročito će biti odgovoran, između ostalog, za slijedeće zadatke:

- Pružanje ulazne informacije za godišnje i završne izveštaje o Programu prekogranične saradnje;
- Organiziranje sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora i zajedničkog Upravnog odbora, uključujući izradu i distribuciju zapisnika;
- U bliskoj saradnji sa OS, planira i sprovodi informativne kampanje i druge aktivnosti vezane za podizanje svijesti javnosti o programu;

Prekogranični program

- Primanje i evidentiranje prijava projekata i organiziranje rada zajedničkog Upravnog odbora, uključujući izradu administrativne usklađenosti i podobnosti izveštaja;
- Priprema, pod vodstvom i uz podršku ugovornih organa i OS, standardizirane formulare za prijavu projekata, formulare i šablone za evaluaciju, smjernice za podnositelje prijava, implementaciju, nadzor i izvještavanje o projektu granta (uključujući finansijsko izvještavanje) na, koliko god je to više moguće, obrascima i modelima uvrštenim u PRAG;
- Organiziranje programa za info-dane i radionice za potencijalne podnositelje prijava, obezbjeđujući dobru pokrivenost programskog područja;
- Pružanje podrške potencijalnim podnositeljima prijava u potrazi za partnerima i u razvoju projekata;
- Podsticanje prijava projekata i davanje smjernica za podnositelje;
- Savjetovanje korisnika granta u realizaciji projekta, na primjer kroz organiziranje nabavke i praćenje radionica;
- Razvijanje i održavanje mreže zainteresiranih strana;
- Kreiranje i ažuriranje baza podataka potencijalnih podnositelja prijava i sudionika u radionicama i drugim dešavanjima;
- Priprema, sprovođenje i izvještavanje o nadzornim posjetama projekata PGS;
- Priprema i publikovanje promotivnog materijala o programu prekogranične saradnje;
- Izrada i održavanje ažurirane internetske stranice programa;
- Prisustvo na redovnim sastancima i obukama Operativnih struktura.

1.5 Ugovorni organi

U obe zemlje Evropska komisija će biti Ugovorni organ.

Srbija	Bosna i Hercegovina
Delegacija Evropske unije u Srbiji Vladimira Popovića 40 GTC Avenija Blok 19A 11070 Novi Beograd Srbija Tel: +381 11 3810 974 Faks: +381 11 3083 201	Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini Skenderija 3a, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina Tel: (++387) (0) 33 254-700 Faks: (++387) (0) 33 666-037

Odgovornosti Ugovornih organa su, između ostalog, slijedeće:

- odobravanje dokumentacije poziva za prijedloge;

Prekogranični program

- odobravanje sastava Zajedničkih upravnih odbora;
- odobravanje izvještaja o evaluaciji (više u okviru odabira projekata, poglavlje 3);
- sudjelovanje u zajedničkom nadzornom odboru u savjetodavnom svojstvu;
- potpisivanje ugovora sa korisnicima granta, uključujući revizije budžeta (uz podršku koju pružaju OS i ZTS na odgovarajući način);

1.6 Korisnici Programa

Definicija vodećih i drugih korisnika

Prema Članu 96 (3) IPA Uredbe o realizaciji, ako postoji nekoliko krajnjih korisnika aktivnosti u svakoj od zemalja sudionica, oni će nominirati vodećeg korisnika između sebe prije dostavljanja prijedloga aktivnosti. Vodeći korisnik preuzima odgovornosti navedene u nastavku u pogledu realizacije operacije.

Odgovornosti Vodećih i ostalih Korisnika

Odgovornosti vodećih korisnika

Prema odredbama Člana 96(3) IPA Uredbe o realizaciji, vodeći korisnik preuzima slijedeće odgovornosti za dio aktivnosti koji se obavlja u datoj zemlji:

- utvrđuje dogovore za svoje odnose sa krajnjim korisnicima koji sudjeluju u dijelu operacije koje se odvijaju u dotičnoj zemlji kroz sporazum koji se sastoji, između ostalog, od odredbi koje garantiraju stabilno finansijsko upravljanje sredstvima koja su izdvojena za operacije, uključujući i aranžmane za povrat nepropisno isplaćenih iznosa;
- odgovoran je za obezbjeđivanje sprovođenja dijela operacije koja se odvija u datoj zemlji;
- odgovoran je za prenos doprinosa EU krajnjim korisnicima koji sudjeluju u dijelu koji se odvija u datoj zemlji;
- obezbjeđuje to da su troškovi koje predstave krajnji korisnici koji sudjeluju u dijelu operacija koje se odvijaju u datoj zemlji utrošeni u cilju realizacije operacija i da odgovaraju aktivnostima dogovorenim između krajnjih korisnika koji sudjeluju u operaciji.

Vodeći korisnici iz zemalja sudionica obezbjeđuju blisku koordinaciju među sobom u sprovođenju operacije.

Odgovornosti drugih korisnika

Svaki korisnik koji sudjeluje u operaciji:

- sudjeluje u operaciji;
- odgovoran je za obezbjeđivanje realizacije operacije u okviru svojih nadležnosti prema planu projekta i sporazumu koji je potpisan sa vodećim korisnikom;

Prekogranični program

- saraduje sa ostalim partnerskim korisnicima u realizaciji operacije, i izvještavanja za nadzor;
- obezbjeđuje tražene informacije za reviziju od strane odgovornih revizorskih organa;
- preuzima odgovornost u slučaju bilo kakve neregularnosti u troškovima koji su predstavljeni, uključujući i eventualnu otplatu Komisiji;
- odgovoran je za informacijske i komunikacijske mjere za javnost.

Funkcionalni Vodeći korisnik

U slučaju zajedničkih projekata (u kojima sudjeluju Vodeći korisnici sa obe strane i koji su posebno ugovoreni sa Ugovornim organima Srbije i BiH), dva Vodeća Korisnika nominiraju među sobom Funkcionalnog Vodećeg korisnika prije podnošenja prijedloga projekta.

Funkcionalni Vodeći korisnik je, između ostalog:

- odgovoran za sveukupnu koordinaciju projektnih aktivnosti na obe strane granice;
- odgovoran za organiziranje zajedničkih sastanaka partnera na projektu;
- odgovoran za izveštavanje ZTS-a o opštem napretku zajedničkog projekta.

2. Izrada Projekta

Zajednički tehnički sekretarijat proaktivno će podržavati Vodeće korisnike i druge korisnike tokom ciklusa trajanja operacija, tj. tokom pripreme počevši od razvoja prijave, i realizacije operacija sve do potpunog okončanja date operacije. Detaljan raspored opštih info dana ("road-show") biti će organiziran u cilju promoviranja Programa prekogranične saradnje, i zatim praćen fokusiranim info danima, radionicama i manifestacijama u cilju potrage za partnerima. Ovo će biti podržano odgovarajućim reklamnim materijalima, redovno ažuriranom internetskom stranicom programa i drugim događajima kako bi se osigurala izgradnja mreže zainteresiranih strana i razmjena iskustava dobre prakse.

Molimo da pogledate poglavlje o ZTS (1.4 u ovom dijelu) radi detaljnije liste mjera koje je potrebno da obezbijedi ZTS radi podrške u izradi operacija. Pored toga, smjernice za podnositelje pružiti će opsežnu listu preporuka za podnositelje projekata o tome kako pripremiti kvalitetan projekat prekogranične saradnje.

3. Izbor projekata

Provođenje IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Bosna i Hercegovina vršiti će se uglavnom na osnovu mehanizama šeme granta. Procedure koje se prate u toku procesa biti će u skladu sa ugovornim procedurama koje važe za sve ugovore o vanjskoj pomoći Evropske unije koji se finansiraju iz opšteg budžeta Evropskih zajednica kako je navedeno u važećoj verziji priručnika "Praktičnog vodiča" za ugovorne procedure za vanjske aktivnosti EZ"

(PRAG). S obzirom na prirodu projekata (prekogranična saradnja) i IPA Uredbu o realizaciji (Čl. 95 i 140) neznatna prilagođavanja standardnih pravila PRAG su obavezna.

Vrste projekata

Odabrane aktivnosti obuhvataju krajnje korisnike iz obe zemlje koji saraduju na najmanje jedan od slijedećih načina: zajednički razvoj, zajedničko sprovođenje, zajedničko kadrovsko popunjavanje i zajedničko finansiranje.

Strateški projekti

ZNO može, ex ante, identificirati i odobriti strateške projekte za finansiranje u okviru programa. Svi takvi projekti moraju jasno doprinositi ostvarivanju ciljeva i prioriteta ovog programa. Obrazloženje za izbor strateškog projekta trebalo bi pojasniti to da bi strateški projekat mogao bolje riješiti određeni prekogranični problem nego šema granta. Strateški projekti mogu biti u obliku ugovora o uslugama, snabdijevanju ili radovima, a tender će biti u skladu sa standardnim postupcima za nabavke vanjske pomoći EU.

Takvi Strateški projekti mogu da se odvijaju samo na jednoj strani granice, međutim, uticaj njihove realizacije treba da ima jasan prekogranični uticaj, npr. poboljšanje okoliša ili stvaranje ili poboljšanje graničnog prelaza ili prilaznog puta do graničnog prelaza.

4. Finansijsko upravljanje

U okviru centraliziranog upravljanja, Evropska komisija obavljati će sve tenderske, ugovaračke i platne funkcije, na osnovu dokumenata koje prilože korisnici, a u skladu sa pravilnikom o ugovaranju i nabavci izloženim u Praktičnom vodiču EK za ugovaranje (PRAG).

Zajednički nadzorni odbor obezbijediti će uspostavljanje pouzdanog kompjuterizovanog računovodstva i praćenja finansijskog izvještavanja, čime će se obezbijediti adekvatan tok revizije.

Evropska komisija i državni organi za reviziju imati će ovlaštenje da vrše reviziju Prekograničnog programa.

5. Nadzor i evaluacija Programa

Nadzor Programa

Ugovorni organ ima ukupnu odgovornost za tačnost upravljanja i provođenja IPA Prekograničnog programa Srbija - Bosna i Hercegovina. Operativne strukture su odgovorne za uspostavljanje sistema za nadzor nad programom. Sistem nadzora je važan u okviru obezbjeđivanja adekvatnog toka revizije za program.

Operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor vršiti će nadzor nad programom kroz pozivanje na pokazatelje koji su navedeni u Programu.

Nadzorne alatke su slijedeće:

Prekogranični program

Godišnji izvještaj i završni izvještaj o sprovođenju: do 30. juna svake godine i po prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa Srbija - Bosna i Hercegovina, Operativne strukture dostavljaju Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima, godišnji izvještaj o sprovođenju prekograničnog programa nakon pregleda koji obavi Zajednički nadzorni odbor.

Nakon pregleda od strane Zajedničkog nadzornog odbora, OS također dostavlja Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima, završni izvještaj o realizaciji programa najkasnije šest mjeseci po završetku prekograničnog programa.

U skladu sa Članom 144 (2) IPA Uredbe o realizaciji, izvještaji obuhvataju slijedeće informacije:

- a) napredak postignut u sprovođenju prekograničnog programa i prioritete u odnosu prema njihovim specifičnim, dokazivim ciljevima, sa kvantifikacijom, gdje god i kad god je moguće obaviti kvantifikaciju, koristeći pokazatelje iz Člana 94 (1) (c) na nivou ose prioriteta;
- b) korake koje su poduzele Operativne strukture i/ili zajednički nadzorni odbor za obezbjeđivanje kvaliteta i efikasnosti sprovođenja, posebno:
  - i. nadzor i evaluacija mjera, uključujući i aranžmane za prikupljanje podataka;
  - ii. pregled svih značajnih problema u realizaciji prekograničnog programa i svih poduzetih mjera;
  - iii. upotrijebljenu tehničku pomoć.
- c) mjere koje su poduzete da se obezbijede informacije i objavi prekogranični program.

Kao opšti princip, vodeći korisnici će na kvartalnoj osnovi slati u ZTS pisane izvještaje sa informacijama o napretku projekta, uključujući i finansijski izvještaj.

Operativne strukture obezbjeđuju unošenje podataka u sistem nadzora i organiziraju vanjske nadzorne posjete projektima grantova. Izveštaji o stanju, uključujući činjenične liste za projekte grantova, podnose Operativne strukture u ZNO dva puta godišnje, koji odlučuje o eventualnim potrebnim akcijama.

Evaluacija Programa

U skladu sa Članom 141 IPA Uredbe o realizaciji, u okviru centraliziranog upravljanja, evaluacije tokom programskog perioda sprovode se u okviru odgovornosti Komisije. Ex ante evaluacija nije sprovedena u skladu sa odredbama navedenog člana, u svjetlu principa proporcionalnosti.

6. Javnost Programa

Zemlje korisnice i nacionalni IPA koordinatori obezbjeđuju informacije o programima i operacijama, uz odgovarajuću pomoć ZTS.

Kako nacionalni IPA koordinatori budu nominirali koordinate IPA Komponente II (prema Članu 32(2) IPA Uredbe o realizaciji), odgovornost za realizaciju programa informiranja i aktivnosti publiciteta snositi će koordinatori IPA Komponente II; oni mogu povjeriti ovaj zadatak, ili njihove dijelove, Zajedničkom tehničkom sekretarijatu.

Zajednički nadzorni odbor usvojiti će plan informacija i publiciteta sačinjen pod vodstvom koordinatora IPA Komponente II. Njega sprovode Operativne strukture i ZTS. Ovaj plan obuhvatiti će, između ostalog, aktivnosti koje imaju za cilj:

- usmjeravanje potencijalnih korisnika, profesionalnih organizacija, privrednih i socijalnih partnera, organizacija za promoviranje mogućnosti koje pruža intervencija;
- svijest javnosti o ulozi EU u koristi intervencije i njenih rezultata.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara originalu koji je sastavljen na engleskom jeziku.

Ovj.br. 29/03/2013-IX

Prijedor, 29. marta 2013.

Aleksandra Majkić

stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u
Banja Luci; po odluci: 01/2-704-30/02 od: 21. novembar 2002.